

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ **20__** р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: «Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською
заборгованістю у контексті фінансово-економічною безпекою
підприємства»

Освітньо-професійна програма «Управління фінансово-економічною
безпекою»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувач

Назар ГЕРКІЯЛ

Науковий керівник,
к.е.н., доцентка

Ольга ГУБАРИК

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2023

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Управління фінансово-економічною безпекою»**Спеціальність:** 073 «Менеджмент»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____ Ігор Приходько

« _____ » _____ 202_ р.

ЗАВДАННЯ**на підготовку кваліфікаційної роботи****Геркіялу Назару Романовичу**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю у контексті фінансово-економічною безпекою підприємства»**Науковий керівник:** Губарик Ольга Миколаївна, к.е.н., доцентка

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «09» жовтня 2023 року № 3051

2. Термін подання здобувачем роботи: 15 грудня 2023**3. Вихідні дані до роботи:** навчально-методична література, нормативно-правові акти, пов'язані з темою роботи, річні звіти ТОВ «САГ-ІНВЕСТ», м.Київ**4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)** 1. Теоретичні основи економічної безпеки управління кредиторською заборгованістю підприємства. 2. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства. 3. Системний підхід до управління кредиторською заборгованістю в забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства.**5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)** Основні етапи управління кредиторською заборгованістю підприємства. Основні види діяльності ТОВ «САГ-ІНВЕСТ». Оцінка майна ТОВ «САГ-ІНВЕСТ». Динаміка витрат ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» за 2021-2022 рр. Об'єкти безпеки ТОВ «САГ-ІНВЕСТ». Складові фінансово-економічної безпеки підприємства. Рахунки призначені для врахування зобов'язань ТОВ «САГ-ІНВЕСТ». Оборотно-кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ». Розрахунок терміну погашення кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ».

ІНВЕСТ». Коефіцієнт завантаження кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ». Показники оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ». Співвідношення тривалості оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ», днів. Етапи управління поточною кредиторською заборгованістю в ТОВ «САГ-ІНВЕСТ».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ 7 березня 2023 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Надати аналіз фінансово-економічної характеристики підприємства і охарактеризувати роботу служби економічної безпеки та дати оцінку її стану за різними складовими на підприємстві	Березень-квітень 2023	
2	Теоретичні основи економічної безпеки управління кредиторською заборгованістю підприємства.	Травень-червень 2023	
3	Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства.	Липень-серпень 2023	
4	Системний підхід до управління кредиторською заборгованістю в забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства.	Вересень-жовтень 2023	
5	Вступ. Висновки і пропозиції. Оформлення кваліфікаційної роботи	Листопад-грудень 2023	

Здобувач _____
(підпис)

_____ Назар ГЕРКІЯЛ
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

_____ Ольга ГУБАРИК
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Тема «Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю у контексті фінансово-економічної безпекою підприємства».

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Робота налічує 54 літературних джерела, 5 таблиць, 18 рис., 6 додатків. Зміст кваліфікаційної роботи представлено на 69 сторінках друкованого тексту.

Об'єктом дослідження являється процес управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки.

Мета роботи – аналіз і узагальнення теоретичних і практичних основ обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю у контексті фінансово-економічної безпекою підприємства.

Методи дослідження. Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження виступає діалектичний метод наукового пізнання економічних явищ і процесів. У кваліфікаційній роботі для вирішення поставлених завдань застосовано такі методи вивчення об'єкта дослідження, як: метод аналізу, порівняльний метод, монографічний, економічних та статистичний. Окреслено методичний механізм управління кредиторською заборгованістю з контексті фінансово-економічної безпеки підприємства.

Результати дослідження введені в діяльність товариства з обмеженою відповідальністю «САГ-ІНВЕСТ».

КЛЮЧОВІ СЛОВА

УПРАВЛІННЯ, КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ, КРЕДИТОР, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ.

ABSTRACT

Topic "Accounting and analytical support of accounts payable management in the context of financial and economic security of the enterprise."

The qualification work consists of an introduction, three main sections, conclusions and proposals, a list of used sources and appendices. The work includes 54 literary sources, 5 tables, 18 figures, 6 appendices. The content of the qualification work is presented on 69 pages of printed text.

The object of the study is the process of managing payables in the context of financial and economic security.

The purpose of the work is to analyze and generalize the theoretical and practical foundations of accounting and analytical support for the management of accounts payable in the context of the financial and economic security of the enterprise.

Research methods. The theoretical and methodological basis of the research is the dialectical method of scientific knowledge of economic phenomena and processes. In the qualifying work, such methods of studying the object of research as: the method of analysis, the comparative method, monographic, economic and statistical methods are used to solve the tasks. The methodical mechanism of managing payables in the context of financial and economic security of the enterprise is outlined.

The results of the research are introduced into the activities of the limited liability company "SAG-INVEST".

KEYWORDS

MANAGEMENT, CREDITOR INDEBTEDNESS, CREDITOR, EFFICIENCY, FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY.

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	3
ABSTRACT	4
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Економічний зміст і поняття кредиторської заборгованості	10
1.2. Класифікація кредиторської заборгованості	14
1.3. Сутність процесу управління кредиторською заборгованістю	19
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В КОНТЕСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	27
2.1. Фінансово-економічна діагностика досліджуваного підприємства	27
2.2. Опис організації роботи відділу економічної безпеки ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» і оцінка її стану за складовими	34
2.3. Обліково-аналітичне забезпечення системи показників й оцінки якості формування кредиторської заборгованості безпеки ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»	38
2.4. Ефективність використання кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»	43
Висновки до розділу 2	45
РОЗДІЛ 3. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ	48

КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТІ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Прогнозування кредиторської заборгованості у системі 48
фінансових звітів ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

3.2. Удосконалення облікового забезпечення кредиторської 52
заборгованості в системі економічної безпеки підприємства

Висновки до розділу 3 54

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ 57

СПИСОК ВИКОНИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 62

ДОДАТКИ 69

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Кредиторська заборгованість підприємства – це важливий інструмент відтворювальних процесів на рівні окремого підприємства, так як у відсутності вільних обігових ресурсів, забезпечується безперервність виробництва. Господарська та фінансова діяльність будь-якої одиниці господарювання характеризується широким переліком взаємозв'язків з різними контрагентами, в співпраці з якими виникає, зазвичай, кредиторська заборгованість. Але, якщо фірма нею неефективно управляє, це може призвести до негативного впливу, в цілому, на розвиток підприємства (втрата платоспроможності, банкрутство).

Щоб уникнути такої негативної ситуації, підприємству, вкрай необхідно, приділяти належного відношення до обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю. Це дасть змогу, вчасно планувати платежі, контролювати її обсяги і терміни погашення. Цього можна досягти за допомогою введення аналітичних рахунків до відповідних субрахунків, додаткових відомостей та інших облікових реєстрів.

Найбільшої уваги в своїх роботах щодо дослідження питання управління кредиторською заборгованістю приділили такі науковці, як: І. О. Бланк, Д. А. Ковальов, В. В. Бочарова, Д. А. Горовий, В. В. Савіна та інші дослідники.

Провівши аналіз опублікованих робіт та практична складова господарської діяльності, дають підсумок того, що сьогодні залишається неповне висвітлення важливих і принципових питань, які пов'язані з вивченням цілей і змісту управління. Також, залишаються нерозкритими і розробленими теоретичні положення про економічну сутність заборгованості, класифікацію її видів і механізмів формування в аспекті управління фінансово-економічної безпеки підприємства.

Мета, завдання дослідження. Метою магістерської роботи виступає дослідження і узагальнення теоретико-практичних аспектів обліково-

аналітичного забезпечення управління кредиторської заборгованості в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства.

Отже, загальна спрямованість дослідження визначила перелік завдань, які потребують вирішення:

- дослідити теоретичні основи функціонування кредиторської заборгованості, як чинника, який впливає на фінансово-економічну безпеку господарства;
- проаналізувати фінансово-економічні показники фірми;
- дослідити стан обліково-аналітичного забезпечення системи показників та оцінки якості формування кредиторської заборгованості;
- провести аналіз ефективності застосування кредиторської заборгованості;
- окреслити інструменти методики управління кредиторською заборгованістю в контексті убезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Об'єкт дослідження – процес управління кредиторською заборгованістю в контексті убезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні і практичні основи обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в системі фінансової і економічної безпеки.

Методи дослідження. Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження виступає діалектичний метод наукового пізнання економічних явищ і процесів. У кваліфікаційній роботі для вирішення поставлених завдань застосовано такі методи вивчення об'єкта дослідження, як: метод аналізу, порівняльний метод, монографічний, економічних та статистичний. Окреслено методичний механізм управління кредиторською заборгованістю з контексті фінансово-економічної безпеки підприємства.

Інформаційною складовою базою магістерського дослідження виступили наукові роботи дослідників з напряму обліково-аналітичного

забезпечення управління кредиторською заборгованістю, нормативні та законодавчі акти.

Наукова новизна отриманих підсумків полягає в наступному:

вдосконалено:

- структуру системи управління кредиторською заборгованістю для досліджуваного підприємства.

набули подальшого розвитку:

- механізм управління кредиторською заборгованістю для ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»;

- запропонований документ «Відомість розрахунку з постачальниками і підрядниками».

Апробація результатів роботи. Суттєві аспекти магістерської роботи були обговорені на науково-практичних конференціях обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою **«Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств:** тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції» (12-13 травня 2023 року, м. Дніпро); у науковій статті «Проблемні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства» Електронний журнал *Економіка та суспільство*; результати проходження практичної підготовки по досліджуваному підприємству, оформлені в звіті з переддипломної практики (листопад 2023 р.)

Публікації. Підсумки магістерського дослідження викладені у 2 опублікованих наукових працях, а саме: одна стаття у фаховому видання (категорія Б) і одна публікація у науково-практичній конференції.

Дипломне дослідження складається з таких структурних підрозділів, як вступ, три основних розділи по темі дослідження, висновки і пропозиції, додатки, список застосованої літератури, що налічує 54 джерела. Робота має 5 таблиць, 18 рис., 6 додатків. Повний об'єм роботи складає 69 стр. друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст і поняття кредиторської заборгованості

Під час здійснення діяльності підприємство не весь час виконує розрахунки з банками, з іншими суб'єктами господарювання та фізичними особами одночасно з виконання робіт чи передачі майна. Тому в організації може виникнути зобов'язання.

В Положенні стандарті бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» зазначено, що: «зобов'язання – це заборгованість, що виникла в наслідок минулих подій та погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, які втілюють у собі економічні вигоди» [41].

Виникнення заборгованості є об'єктивним процесом у системі взаємовідносин підприємства та його контрагентів. Понад те, зі зростанням масштабів громадського виробництва та ускладнення економічних відносин їх розміри обов'язково збільшуватимуться, що потребує особливої уваги ефективності управління як дебіторської, і кредиторської заборгованістю.

Кредиторська заборгованість є зобов'язанням.

У цьому випадку під зобов'язанням слід розуміти фактичне зобов'язання підприємства, що виникає з минулих подій, врегулювання якого має призвести до вилучення різних видів ресурсів із власності підприємства.

Як зазначено у роботі автора: «Управління кредиторською заборгованістю є одним з найбільших складних завдань бухгалтерського обліку, що пов'язано з існуванням проблем неплатежів» [13]. СГД на основний план часто виносять вирішення власних проблем, а не здійснення фінансових зобов'язань перед кредиторами.

Тому для налагодженої роботи організації, має місце бути достовірною інформація по фінансовому становищу підприємства, відповідно про стан

його заборгованості. І є важливим виявити походження саме, кредиторської заборгованості.

Проаналізувавши літературні джерела, можемо констатувати той факт, що поняття кредиторської заборгованості трактується від звичайного традиційного «борг який необхідно сплатити» до досить суттєвого «очікуваний відтік коштів чи інших ресурсів».

Отже, такі визначення найповніше виражені у типовому визначенні: «Кредиторська заборгованість – це попередня відмова суб'єкта від потенційних доходів чи майбутніх економічних вигод на користь інших суб'єктів. Тут головним визнається не те, що підприємство щось винні, а те, що воно втрачає.

Теоретичні принципи, що лежать в основі визнання, оцінки та розкриття кредиторської заборгованості, ще недостатньо розроблені, а кредиторська заборгованість тривалий час розглядалася просто як «зворотний бік» активів. Кредиторську заборгованість часто ототожнюють із поняттями «зобов'язання» та «борг».

У бухгалтерському словнику зобов'язання та заборгованість поняття мають спільне зміст. У бухгалтерській практиці заборгованість ділиться на дебіторську та кредиторську.

Наприклад, Н. М. Ткаченко зазначає, що: «кредиторська заборгованість – тимчасово залучені суб'єктом у власне користування кошти, які підлягають поверненню фізичній чи юридичній особі» [45].

На думку І. А. Бланк: «кредиторська заборгованість – це поточні зобов'язання, що показують заборгованість підприємства перед господарськими партнерами» [3].

Ю. С. Цал-Цалко вважає кредиторською заборгованістю: «Тимчасове залучення активів у господарську діяльність підприємства шляхом безплатно одержаного майна інших суб'єктів господарювання» [48].

Аналізуючи представлені категорії досліджуваного поняття, можемо відмітити, що в них існують певні відмінності.

Економічна сутність кредиторської заборгованості у тому, що вона є як частина майна підприємства, зазвичай, коштів, а й товарно-матеріальних активів, наприклад, у зобов'язаннях по торговому кредиту. Як юридична категорія кредиторська заборгованість є особливої частини майна організації, що є предметом обов'язкових правовідносин між підприємством та її кредиторами.

Також деякі вчені вважають, що кредиторська заборгованість є різновидом міжпідприємницького кредиту. Під кредитом розуміються кошти та матеріальні цінності, що передаються у користування на певний термін та під певну відсоткову ставку.

У ринкових умовах розрізняють банківські та комерційні кредити.

Банківський кредит надається банками у вигляді грошових позичок, що використовуються для розширення виробництва та як джерело коштів для поточної діяльності.

Комерційний кредит – це кредит, наданий підприємствами одне одному у вигляді відстрочки реалізації проданих товарів.

В науковій літературі виділяють декілька видів кредиту, а саме (рис.1.1.):

Рис.1.1. Існуючі види кредитів в Україні

Виникнення заборгованості є об'єктивним процесом, оскільки її наявність, розмір та склад впливають на результати діяльності підприємства.

Якщо подивитися з економічної позиції та розглядати її як самостійну категорію, то можна визначити її економічну природу наступним чином: кредиторська заборгованість виражає економічні відносини, що виникають між продавцями та покупцями у процесі придбання, реалізації продукції та послуг та внаслідок розбіжності при переході права власності (розпорядження, користування) з моментом оплати, що пов'язано з об'єктивними умовами, що виникають у процесі виробництва, реалізації та організації розрахунків. Рушійним мотивом цих відносин є отримання майбутніх економічних вигод.

Виникнення кредиторської заборгованості є об'єктивним процесом. Слід зазначити, що динаміка зміни кредиторської заборгованості, її склад, структура та якість, а також інтенсивність її збільшення або зменшення значно впливають на оборотність капіталу, вкладеного в поточні активи, а, отже, на фінансовий стан підприємства. Але кредиторська заборгованість сама по собі не є проблемою для підприємства, на відміну від дебіторської заборгованості.

Кредиторська заборгованість підприємства має як свої переваги так і недоліки.

Переваги: додаткове фінансування оборотних коштів і нарощування економічного потенціалу; здобуття додаткового прибутку; зниження витрат на залучення капіталу; зниження ризику втрат від інфляції.

Недоліки: підвищення розміру зобов'язань; виникнення втрат від недоотримання знижок на продукцію, товари, послуги, що купуються; виникнення ризику втрати платоспроможності та фінансової стійкості

Основною проблемою є оптимальне, ефективне управління кредиторською заборгованістю як економічним інструментом для того, щоб, з одного боку, не допустити надто великих зобов'язань, що будуть загрожувати економічній безпеці підприємства, а з іншого – отримати максимальний ефект від використання цих залучених ресурсів.

1.2. Класифікація кредиторської заборгованості

Досліджуючи кредиторську заборгованість, можемо помітити наявність її класифікації.

Вивчення питання класифікації кредиторську заборгованість слід розпочинати з робіт, призначених саме висвітлення проблем бухгалтерського обліку. Саме роботи Верхоглядової та Шило досить змістовно та повно описують види та різновиди боргів та дають їх економічну характеристику.

Кредиторська заборгованість є формою вираження зобов'язань, вона наділена їх властивостями та характеристиками (рис. 1.2.):

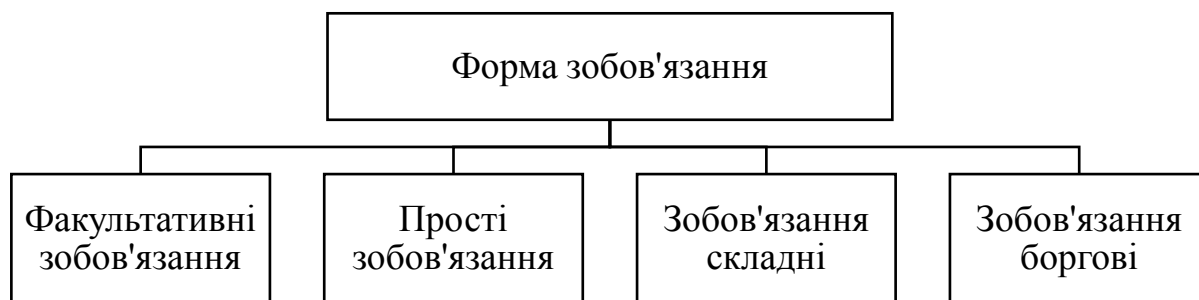

Рис.1.2. Види зобов'язань

Також зобов'язання можна розподілити за ступенем ймовірності:

- фактичні - це зобов'язання, які з договору і містять заборгованість по кредиторську заборгованість, податку з продажу, зарплати;
- оціночні - зобов'язання, точна сума яких не може бути визначена до певної дати;
- умовні – неіснуючі зобов'язання, оскільки вони залежать від майбутньої події.

Аналіз наукової літератури дає комплексне уявлення про особливості класифікації кредиторської заборгованості.

Тому розглянемо класифікацію кредиторської заборгованості з різних поглядів вчених.

У ряді робіт кредиторська заборгованість класифікується за такими ознаками:

- за термінами виконання зобов'язань;
- за видами забезпечення зобов'язань;
- для отримувачів наданих послуг.

Для цілей бухгалтерського обліку кредиторська заборгованість класифікується так як на рис. 1.3:

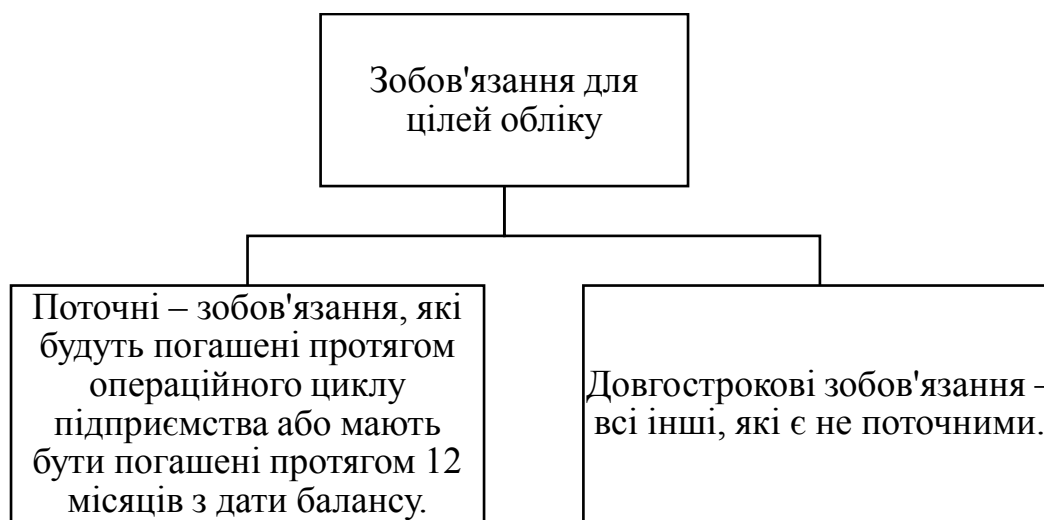

Рисунок 1.3. Види кредиторської заборгованості

Отже, як бачимо, бухгалтерський облік пропонує загальну класифікацію кредиторську заборгованість, універсальну кожному за підприємства.

Н. І. Верхоглядова, С. Б. Ільїна, В. П. Шило зазначають, що для організації бухгалтерського обліку важливий є момент виникнення зобов'язання, оскільки юридична та економічна сторони цього питання не збігаються. При укладанні кредитного договору між організацією та банком виникає юридичне зобов'язання, суть якого полягає в тому, що воно підлягає виконанню у майбутньому грошових зобов'язань [7].

Тому авторський колектив пропонує класифікувати кредиторську заборгованість залежно від порядку визначення фактичної та потенційної суми до погашення.

Реальні зобов'язання – це зобов'язання за контрактами, і, як правило,

сума та строк погашення за ними є конкретними.

Потенційне зобов'язання – це зобов'язання, сума платежу яким невизначена і від майбутніх дій.

О.М. Губачова, С.І. Мельник зазначає, що у бухгалтерському обліку зобов'язання відображаються лише при виникненні заборгованості. Кредиторська заборгованість визнається, якщо вона відповідає своєму визначенню, може бути виміряна, є актуальною та правдивою [17]. Тому вони класифікують зобов'язання в такий спосіб (рис. 1.4):

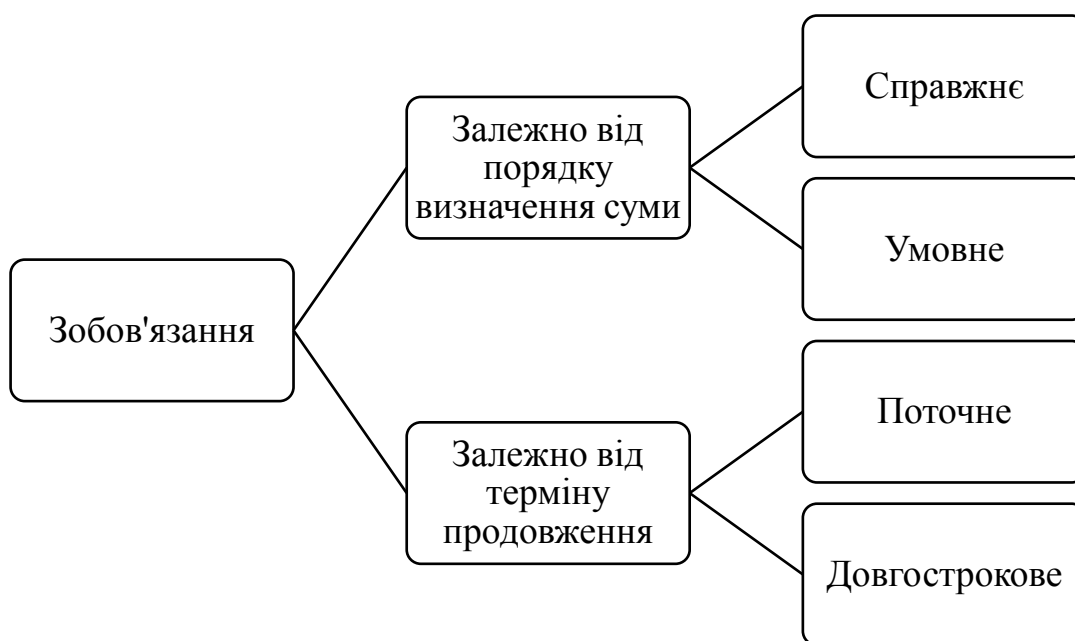

Рисунок 1.4. Вид зобов'язань

І. А. Бланк зазначає, що кредиторська заборгованість є поточними зобов'язаннями підприємства і виділяє такі види кредиторської заборгованості (рис. 1.5).

Автор розглядає докладну класифікацію. Ця класифікація цілком актуальна малих і середніх організаціям [3].

Найбільш велику класифікацію зобов'язань пропонує Бутинець Ф.Ф., а саме:

- За складністю: простий, складний;

- за визначеністю у часі: обмежений, необмежений;
- із забезпечення: забезпечені, незабезпечені;
- Залежно від підстави виникнення: договірні, позадоговірні;
- За способом погашення: грошовий, негрошовий;
- за термінами погашення: довгострокові, короткострокові;
- наскільки можна оцінки: фактичні, розрахункові, умовні [6].

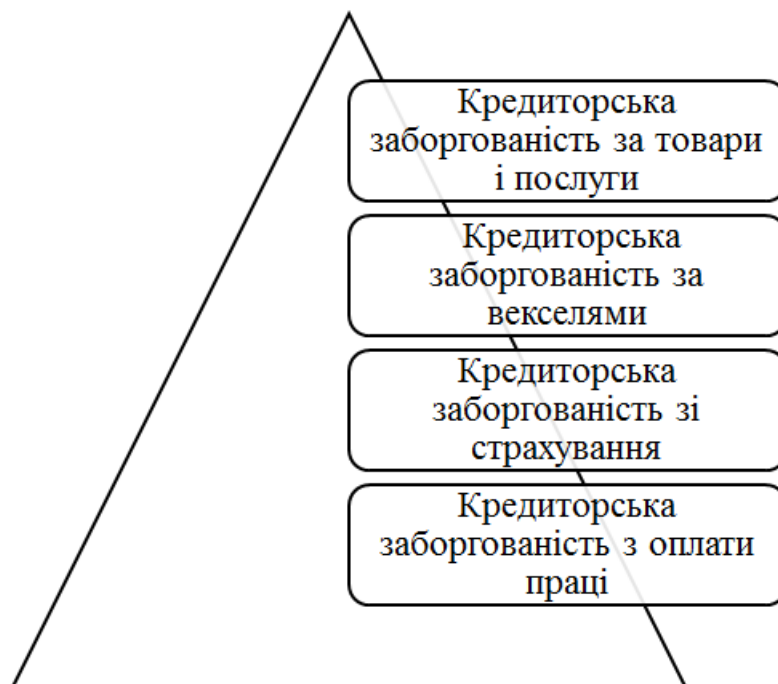

Рис.1.5. Види кредиторської заборгованості

Також, виходячи з практичної необхідності потреб управління, із загальної класифікації доцільно виділити суму простроченої кредиторської заборгованості, що виникла внаслідок порушення покупцями порядку та строків оплати розрахункових документів. Виявлення цього виду зобов'язань необхідне контролю сум простроченої кредиторську заборгованість, встановлення реальності її погашення, розрахунку часткових показників фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, і навіть заборгованості, через яку минув термін позовної давності. своєчасне відображення у звіті про прибутки та збитки підприємства.

Проведено аналіз та узагальнення розглянутих підходів до класифікації кредиторської заборгованості, яку в даній роботі ми розглядаємо як систему економічних відносин, так і елемент поточних зобов'язань, що відображають у своєму русі єдиний процес обігу фінансових активів підприємства та є Об'єктом управління можна систематизувати за такими напрямками:

1. По об'єктах відносин, що виникають у процесі формування кредиторської заборгованості, слід розрізнити товарну та нетоварну (розрахункову чи платіжну) заборгованість. Торговий борг пов'язаний із відносинами купівлі-продажу продукції, товарів, робіт та послуг комерційного характеру. Він виникає у процесі комерційної операційної діяльності. Нетоварний борг обслуговує відносини щодо здійснення розрахункових операцій та платежів. Об'єктом є різні розрахунки з робітниками та службовцями, власниками, бюджетом, позабюджетними фондами. Цей вид заборгованості пов'язаний як із операційною, так і з фінансовою діяльністю підприємств. Такий поділ важливий для прийняття рішень у сфері комерційної діяльності, управління розрахунковими операціями та грошовими потоками.

2. Борг суб'єктів відносин має бути поділений на борг покупців, постачальників та інших контрагентів. В останню групу входять робітники та службовці, власники, бюджет, позабюджетні фонди, структурні підрозділи (філії, дочірні підприємства). Це угруповання важливе реалізації функції управління у системі управління.

3. За місцем виникнення боргових відносин по відношенню до підприємства їх можна поділити на зовнішні та внутрішні. Зовнішній – відбувається з контрагентами, які перебувають поза підприємства (постачальники, покупці, бюджет, позабюджетні фонди тощо). Внутрішній борг формується всередині самого підприємства у взаєминах з робітниками та службовцями, власниками, структурними підрозділами. Розподіл боргу у такий спосіб дозволяє чітко бачити напрямки грошових потоків.

4. За строками погашення заборгованість можна поділити на

заборгованість з обслуговування поточної діяльності та поточну частину довгострокової заборгованості, термін погашення якої настає у поточному періоді, що дозволяє правильно оцінити всю суму заборгованості поточного періоду. .

5. За заборгованості можна назвати дві групи: оплата з відстрочкою платежу і авансові платежі. Такий підхід дозволяє оцінити довіру у відносинах із різними контрагентами.

6. За виконання умов договору борг може бути підлягаючим оплаті ще не настав строком, простроченим або з відстрочкою платежу [7].

Таким чином, на основі аналізу можна зробити висновок, що кредиторська заборгованість на підприємстві важлива, оскільки сприяє організації інформації, прозорості та надійності розрахункових операцій із боргових зобов'язань. Належна підтримка стабільної фінансової позиції компанії є ключем до її майбутнього грошово-кредитного та економічного становища.

1.3. Сутність процесу управління кредиторською заборгованістю

Кредиторська заборгованість дуже впливає на господарську діяльність підприємства і її фінансові результати, що характеризує необхідність і важливість її управління.

Будь-яке підприємство, як складна організація, створена людьми для більш ефективного використання своїх можливостей, організовує свою діяльність відповідно до певного набору взаємопов'язаних цілей, визначення та реалізація яких потребує відповідної координації дій, тобто управління.

Найбільш поширена у світовій практиці англо-американська школа менеджменту розглядає управління як процес свідомого впливу людини на об'єкти і процеси і на людей, що беруть у них участь, здійснюваний з метою надання певного напрямку економічної діяльності та отримання бажаних

результатів. Менеджмент повинен наводити порядок у процесі, організувати спільні дії людей, гармонізувати та координувати їхню діяльність. Як зазначив Пітер: «Менеджмент — це особливий вид діяльності, який перетворює дезорганізований натовп на ефективну, цілеспрямовану групу».

У процесі управління завжди є суб'єкт та об'єкт. Суб'єктом є люди, до функцій яких входить організація та управління підприємством, тобто менеджери. Об'єкт - робітники, команди, що піддаються впливу суб'єкта.

Процес управління завжди складається з реалізації певних функцій, представлених сукупністю управлінських дій суб'єкта по відношенню до об'єкта управління. Їх склад вперше сформулював А. Файоль, який виділив п'ять вихідних функцій управління: планування, організація, розпорядження, координація та контроль [33].

Управління - це процес планування, організації, мотивації та контролю, необхідний для формулювання та досягнення конкретних цілей.

Планування - один із способів, за допомогою якого керівництво забезпечує єдиний напрямок досягнення спільних цілей підприємства зусиллями всіх його членів.

Функція організації дозволяє структурувати багатоеlementну систему компанії: її підрозділи та систему управління; персонал, його функції та можливості; види та завдання роботи. Завдання організації – забезпечити формування зв'язків між окремими видами діяльності на підприємстві, людьми та матеріальними ресурсами для оптимального забезпечення досягнення мети. Для цього існує низка альтернатив: організаційні форми та моделі. Організація створює умови для реалізації планів та досягнення сформульованих цілей.

Координація - це процес, що забезпечує постійну узгодженість та послідовність управління. Метою координації є досягнення узгодженості дій всіх елементів системи управління. Ця функція займає одне з центральних місць у системі управління кредиторською заборгованістю, що зумовлено її

чутливістю до змін зовнішніх та внутрішніх умов.

Контроль – це процес досягнення певних цілей, поставлених підприємством. Виділяють три аспекти управлінського контролю:

- встановлення стандартів – точне визначення цілей, які мають бути досягнуті у визначені терміни;
- Вимірювання досягнутого за певний період порівняно з очікуваним результатом;
- вжиття заходів щодо виправлення істотних відхилень від первісного плану.

Ці функції взаємодіють один з одним, утворюючи єдиний процес, тобто безперервний ланцюжок взаємопов'язаних дій. Сполучною ланкою між функціями управління є процеси прийняття рішень та комунікації.

Ухвалення рішень – це управлінська робота, що має переважно інтелектуальний характер. «Проблема прийняття рішення виникає тоді, коли при певному стані довкілля з кількох альтернатив дій необхідно вибрати альтернативу, яка краще сприяє досягненню мети».

Основним засобом отримання є спілкування.

Комунікація – це процес обміну інформацією та її смисловим значенням між двома чи більше людьми. Інформація у процесі комунікації необхідна як прийняття рішень, а й у тому, щоб ці рішення можна було реалізувати і контролювати.

Усі елементи управління пов'язані між собою системою цілей, що визначають напрямок розвитку компанії. Визначення та формулювання цілей є одним із провідних етапів у системі стратегічного управління підприємством. «Основна спільна мета організації – чітко сформульована причина існування – визначається як її місія. Цілі виробляються для досягнення цієї місії». Цілі будь-якого підприємства різноманітні, вони перебувають у певній ієрархії за цінністю, у часі та просторі та встановлюються для кожного виду діяльності, який, на думку підприємства, є важливим та реалізацію якого необхідно спостерігати та вимірювати [8].

Кредиторська заборгованість підприємства є джерелом тимчасового, безоплатного залучення оборотних коштів інших суб'єктів ринкової економіки, але також є джерелом деяких фінансових ризиків на підприємстві:

- прострочення погашення кредиторської заборгованості може мати негативні наслідки у вигляді фінансових санкцій, що накладаються на підприємство відповідно до законодавчих документів (за наявності заборгованості з податків або інших обов'язкових платежів) або за умовами договірних відносин;

– збільшення обсягу кредиторської заборгованості призводить до зниження рівня фінансової незалежності підприємства та погіршує його економічну безпеку.

Отже, заборгованість надає як негативний, і позитивний вплив на діяльність підприємства його фінансовий і майновий стан. Тому важливим питанням для підприємства є управління фінансово-економічною безпекою кредиторської заборгованості як на стадії формування, так і стадії її погашення.

Основою управління зобов'язаннями є вибір контрагентів та гнучка система розрахунків із нею. Система управління кредиторської заборгованістю включає аналіз джерел її виникнення, управління, контроль і вибір кредитної політики.

З метою усунення виникнення кредиторської заборгованості необхідно постійно розробляти та реалізовувати заходи щодо вдосконалення управління боргом.

Управління фінансово-економічною безпекою кредиторської заборгованості – оптимізація розміру заборгованості підприємства перед іншими юридичними та фізичними особами. Управління заборгованістю на підприємстві здійснюється за двома основними варіантами: оптимізації та мінімізації кредиторської заборгованості [12].

Оптимізація кредиторську заборгованість – це пошук нових підходів, з допомогою яких зміна кредиторську заборгованість може вплинути на

діяльність підприємства.

Мінімізація – це механізм управління кредиторської заборгованістю, у якому існуюча заборгованість максимально скорочується чи повністю погашається.

Для управління зобов'язаннями підприємства необхідно:

- визначити оптимальну структуру зобов'язань для конкретного підприємства та у конкретній ситуації;
- скласти бюджет кредиторської заборгованості;
- розробити систему показників, що характеризують як кількісну, і якісну оцінку стану та розвитку відносин із кредиторами підприємства;
- аналізувати відповідність фактичним показникам;
- виконати аналіз відхилень.

Щоб відносини з кредиторами найкраще відповідали цілям забезпечення фінансової стійкості підприємства, підвищення його рентабельності та конкурентоспроможності, необхідно розробити чітку стратегічну лінію щодо характеру залучення та використання позикового капіталу.

При розробці стратегії кредитування власного капіталу підприємство має виходити з вирішення наступних пріоритетних завдань - максимізація прибутку підприємства, мінімізація витрат, досягнення динамічного розвитку, встановлення конкурентоспроможності - які в кінцевому підсумку визначають фінансову стійкість.

Важливим етапом у системі управління кредиторської заборгованістю є процес рефінансування, тобто повернення коштів кредиторам.

У зв'язку з цим професор Ковальов В.В. зазначає, що ключовими моментами управління кредиторською заборгованістю є: вибір постачальника; контроль своєчасності платежів; вибір моменту розрахунку з конкретним кредитором в конкретній ситуації.

Метою управління кредиторської заборгованістю є забезпечення своєчасного нарахування та виплати включених до неї коштів. Основні етапи

управління кредиторської заборгованістю підприємства представлені на малюнку 1.6.

Рис.1.6. Основні етапи управління кредиторською заборгованістю підприємства

Розглянуті підходи до управління кредиторської заборгованістю підкреслюють високу значущість цих процесів та їх впливом геть розвиток підприємства.

Управління кредиторської заборгованістю тісно пов'язане з необхідністю обліку, запобігання та зниження значного спектру ризиків. Кредитний ризик – це ризик того, що контрагент не виконає зобов'язання у потрібний термін.

Результати дослідження дозволили зрозуміти, що управління фінансово-економічною безпекою кредиторської заборгованості є процес аналізу кредиторів, моніторингу взаємин між ними та розробки політики розрахунків з покупцями та постачальниками. Управління кредиторської

заборгованістю безпосередньо впливає на прибутковість підприємства.

Висновок до розділу 1

1. Виникнення заборгованості є об'єктивним процесом у системі відносин підприємства з контрагентами. Понад те, зі зростанням масштабів громадського виробництва та ускладнення економічних відносин їх розміри обов'язково збільшуватимуться, що потребує особливої уваги ефективності управління як дебіторської, і кредиторської заборгованістю.

Кредиторська заборгованість є зобов'язанням. У цьому випадку під зобов'язанням слід розуміти фактичне зобов'язання підприємства, що виникає з минулих подій, врегулювання якого має призвести до вилучення різних видів ресурсів із власності підприємства.

2. Аналіз економічної літератури показав, що нині серед вчених немає єдиної думки щодо класифікації кредиторської заборгованості. Вивчена у роботі класифікація розкриває економічну природу різних видів заборгованості та відповідає структурі балансу. Він дозволяє групувати заборгованість за строками її виникнення, за видами, об'єктами обліку та строками неповернення.

3. Управління фінансово-економічною безпекою кредиторської заборгованості – оптимізація суми заборгованості підприємства перед іншими юридичними та фізичними особами. Управління заборгованістю на підприємстві здійснюється за двома основними варіантами: оптимізації та мінімізації кредиторської заборгованості.

Оптимізація кредиторську заборгованість – це пошук нових підходів, з допомогою яких зміна кредиторську заборгованість може вплинути на діяльність підприємства.

Результати дослідження дозволили зрозуміти, що управління фінансово-економічною безпекою кредиторської заборгованості є процес

аналізу кредиторів, моніторингу взаємин між ними та розробки політики розрахунків з покупцями та постачальниками. Управління кредиторської заборгованістю безпосередньо впливає на прибутковість підприємства.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В КОНТЕСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Фінансово-економічна діагностика досліджуваного підприємства

Досліджуваним підприємством виступає товариство з обмеженою відповідальністю «САГ-ІНВЕСТ», яке організоване у 2016 році в місті Києві. Керівником товариства є Сергій Геркіял.

Товариство діє як будівельна компанія і надає різні види будівельно-монтажних робіт (цивільного та промислового будівництва) та займається прокладанням інженерних ліній.

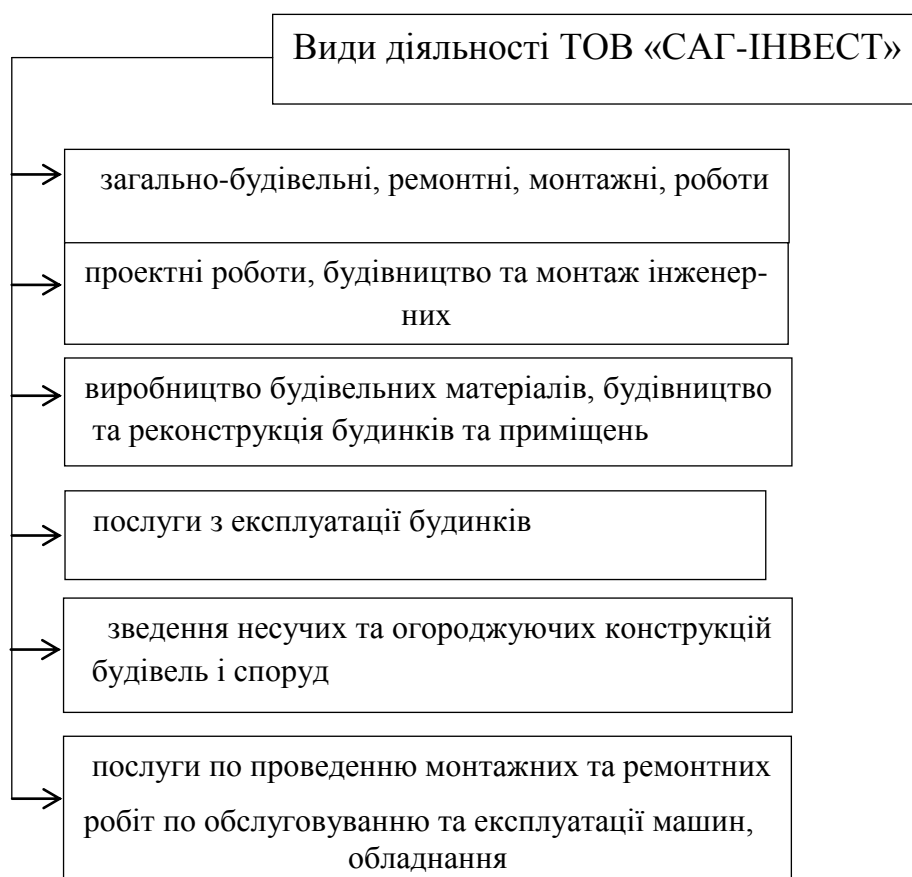

Рис. 2.1. Основні види діяльності ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» має власну виробничу базу, що включає

адміністративну будівлю, складські та виробничі приміщення, гаражі, бетонно-розчинні агрегати, цехи з виробництва металоконструкцій та трубних заготовок, а також відкритий майданчик з виробництва збірних залізобетонних конструкцій.

Товариство оснащене транспортною інфраструктурою (автотранспорт, крани, екскаватори, бульдозери та інша будівельна техніка та засоби малої механізації).

Виробнича структура компанії включає чотири підрозділи, а саме:

- один підрозділ загально-будівельних робіт;
- один підрозділ сантехнічних робіт та інженерних мереж;
- один електромонтажний відділ;
- допоміжний виробничий цех.

Середня чисельність працівників – 30 осіб (включаючи штатних та позаштатних працівників).

Виконання трудових функцій на певній посаді вимагає від працівника відповідної професії та кваліфікації.

ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України та Статуту.

В організаційній та управлінській роботі підприємства фінансова діяльність займає особливе місце. Від неї багато в чому залежить своєчасність та повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання. Фінансову діяльність підприємства спрямовано на вирішення таких основних завдань:

- фінансове забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності;
- пошук резервів збільшення доходів, прибутку, підвищення рентабельності та платоспроможності;
- виконання фінансових зобов'язань перед суб'єктами господарювання, бюджетом, банками;

- мобілізація фінансових ресурсів в обсязі, необхідному для фінансування виробничого й соціального розвитку, збільшення власного капіталу;

- контроль за ефективним, цільовим розподілом та використанням фінансових ресурсів.

Аналіз фінансового стану підприємства проводиться з поліпшенням використання фінансових цілей організації та підвищенням їх ефективності. Сутність такого аналізу полягає у вивченні розміщення та використання засобів виробництва, платоспроможності підприємства, забезпеченості власними оборотними коштами, стану товарно-матеріальних запасів, власних і залучених джерел їх формування. Важливо вивчити дисципліну розрахунків з іншими підприємствами, організаціями та державою, використовувати економічні засоби за цільовим призначенням, визначити шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Аналіз фінансового стану економіки починається з вивчення складу та динаміки власності за даними балансу та звіту про касові результати (табл. 2.1). В нього входять оборотні і позаоборотні активи.

Розглянемо основні показники оцінки власності ТОВ «САГ-ІНВЕСТ», наведені в таблиці 2.1.

З представленої оцінки активу балансу видно, що загальна вартість майна підприємства збільшилась за звітний рік в порівнянні з 2018 роком на 3523 тис. грн., тобто на 51,85%. Збільшення майна підприємства в 2022 році можна охарактеризувати позитивним явищем, адже підйом відбувся за рахунок росту власних засобів, а точніше за рахунок росту прибутку підприємства. Ріст валюти балансу може свідчити про розширення господарської діяльності підприємства. Зростання грошових коштів балансу пов'язане з ростом оборотних активів на 76,93%, та необоротних активів на 30,09%. Підприємство має «легку» структуру активів бо доля необоротних активів складає менш ніж 40% від всієї величини активів підприємства. Це свідчить про мобільність майна підприємства.

Таблиця 2.1

Оцінка майна ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Вид активу	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Майно (усього)	6795,0	8672,0	9460,0	8510,0	10318,0	151,85
Необоротні активи	3639,0	5504,0	6174,0	5126,0	4734,0	130,09
Основні засоби	3561,0	5486,0	6156,0	5108,0	4734,0	132,94
Оборотні активи	3156,0	3168,0	3286,0	3384,0	5584,0	176,93
Оборотні виробничі фонди	1293,0	1529,0	1867,0	2082,0	2895,0	223,90
Виробничі запаси	611,0	317,0	393,0	543,0	680,0	111,29
Фонди обігу	1863,0	1639,0	1419,0	1302,0	2678,0	143,75
Готова продукція і товари	773,0	676,0	782,0	607,0	1956,0	253,04
Поточна дебіторська заборгованість	426,0	76,0	280,0	132,0	257,0	60,33
Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	280,0	796,0	176,0	513,0	477,0	170,36
Інші оборотні активи	597,0	91,0	181,0	50,0	0	0

Джерела фінансування господарської діяльності складаються з власного капіталу і резервів, довгострокових позикових коштів, короткострокових позикових коштів та кредиторської заборгованості. Узагальнені джерела коштів поділяються на власні і позикові. Аналіз капіталу дає можливість визначити перспективи підприємства в піднятті його рентабельності (Додаток А).

Аналізуючи загальний капітал ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» можемо зробити висновок, що підприємство станом на кінець 2022 р. має загальний обсяг капіталу 10318,0 тис. грн., що на 3523 тис. більше ніж у 2018 році, тобто виріс на 51,85 %. Збільшення капіталу відбулося за рахунок додаткових внесків засновників у статутний капітал. Значне зменшення зобов'язань у 2018 році говорить про можливість існування фінансової стійкості

підприємства.

В ході аналізу виявлено зменшення розмірів кредиторської заборгованості у 2022 році, що свідчить про погашення кредитів банку та позик у строк. А це в свою чергу говорить про фінансову стійкість підприємства. Так, на кінець 2022 р. кредиторська заборгованість досягла меншого значення ніж у попередньому році.

Таким чином, за період з 2018 по 2022 роки відмітимо наступні зміни у структурі капіталу, а саме спостерігається покращення структури капіталу, про що свідчить в першу чергу зменшення кредиторської заборгованості для фінансування поточної діяльності підприємства, а отже підприємство характеризується відносною фінансовою стійкістю.

Виробничо-господарська діяльність та фінансовий стан підприємства багато в чому залежать від забезпеченості основними засобами та від їх використання. Від забезпеченості підприємства основними засобами та раціонального їх використання залежить продуктивність праці, а значить і результати діяльності підприємства.

Розглянемо оцінку руху та функціонального стану основних засобів в ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» за допомогою додатку Б.

Отже, дані додатку Б свідчать про те, що аналізоване підприємство станом на 2022 рік має основні засоби вартістю 7281 тис. грн. За останні п'ять років вони майже не змінювались, однак порівняно з 2018 роком збільшилась на 2774 тис. грн. Також можна зробити висновок про збільшення придатності основних засобів підприємства на кінець 2022 р. порівняно з попередніми роками. Так, протягом періоду, що аналізується знос основних засобів значно зріс на кінець 2022 році і становив 2876 тис. грн., що на 1784 тис. грн. більше ніж у 2018 році. Ця обставина свідчить про реальну загрозу скорочення виробничих потужностей підприємства, якщо своєчасно не провести оновлення його основних засобів.

Для визначення фінансового результату діяльності підприємства за звітний період необхідно порівняти доходи звітного періоду і витрати,

понесені для одержання цих доходів. Дані про фінансові результати діяльності ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» проаналізуємо в додатку В.

Динаміка доходів досліджуваного підприємства за 2021-2022 рр., схематично відображена на рисунку 2.2, а динаміка витрат – рисунок 2.3.

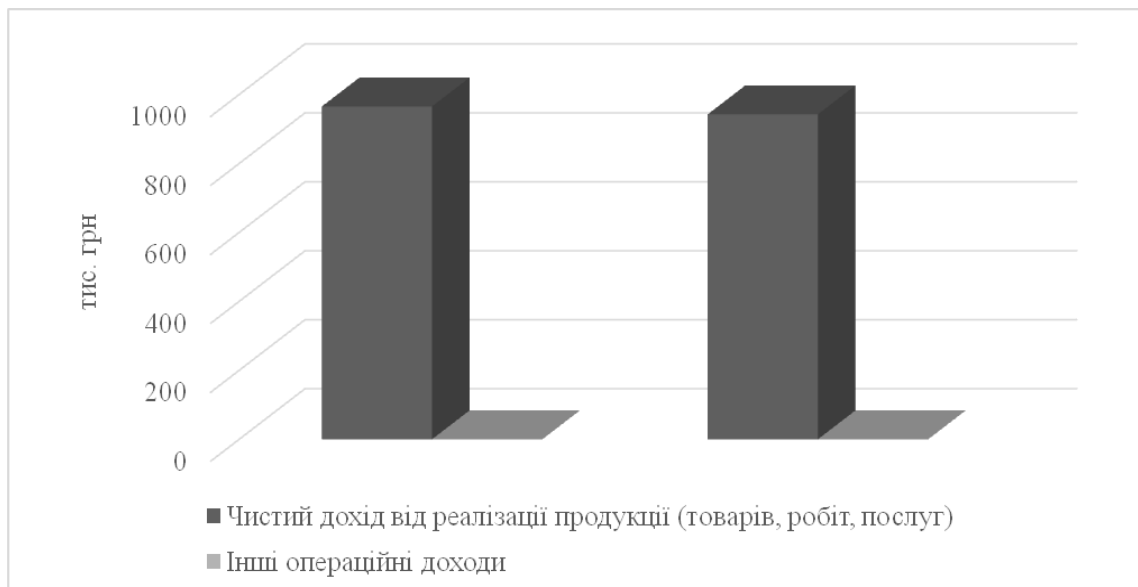

Рис. 2.2. Динаміка доходів ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» за 2021-2022 рр.

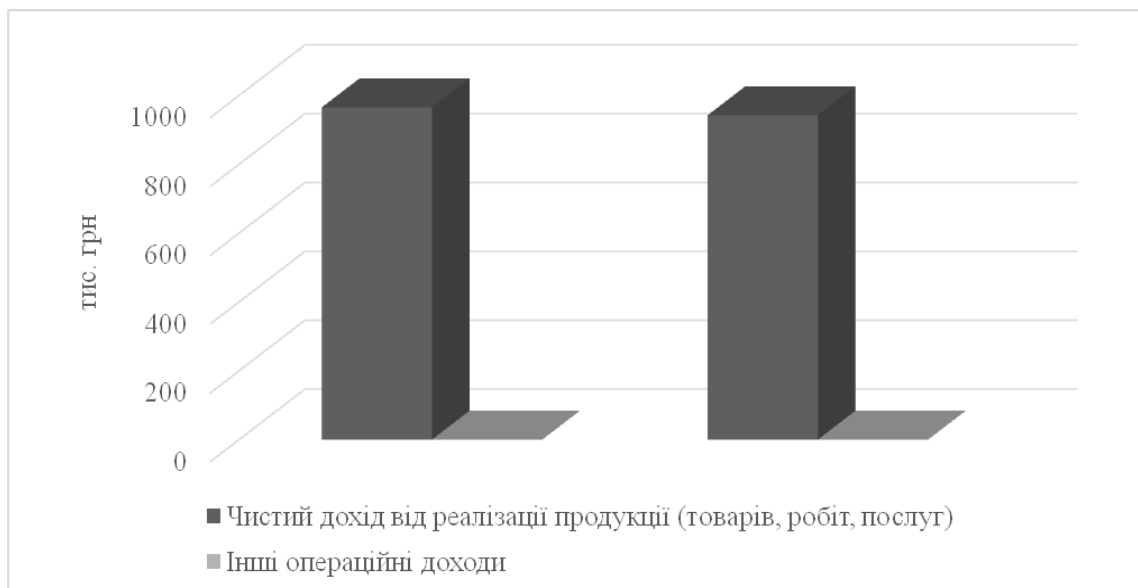

Рис. 2.3. Динаміка витрат ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» за 2021-2022 рр.

Зазначимо, що протягом аналізуючого періоду спостерігається тенденція до підвищення реалізації продукції на підприємстві, про що свідчить динаміка виручки від реалізації. Найбільший дохід від реалізації продукції припадає на останній 2022 рік - 10640 тис. грн. Саме за цей звітний

рік він збільшився на 5338 тис. грн. у порівнянні з 2018 роком. Зростання вартості реалізованої продукції протягом п'яти років пов'язане зі збільшенням обсягів реалізації та зниження собівартості продукції.

Загалом роботу підприємства протягом 2018 - 2022 рр. можна оцінити позитивно, адже результат його ефективної діяльності забезпечив прибутковість. В 2022 році прибуток склав 882 тис. грн., що на 738 тис. грн. більше ніж у попередньому році та на 612 тис. грн. більше ніж у першому році дослідження.

Як відомо, рейтинг - це індивідуальний чисельний показник оцінки будь-яких успіхів окремої особи в деякому класифікаційному переліку, узагальнюючий, синтезований показник, що охоплює різноманітні характеристики об'єкта оцінювання.

У більш широкому плані під рейтингом можна розуміти ієрархічну систему, де між об'єктами за певними принципами встановлено якісне співвідношення переваги і визначено їх місце в ранжированому ряді.

Рейтинги використовуються для однозначної оцінки характеристики ефективності, надійності, стабільності господарюючих систем та для визначення узагальнюючої порівняльної оцінки їх фінансового стану.

Проаналізувавши динаміку зміни інтегрованого показника фінансового стану ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» протягом 2018-2022 рр. (додаток Д), можна зробити висновок, що відбулись позитивні зміни у фінансового стану підприємства на кінець 2022 р. Інтегрований показник фінансового стану зріс у звітному році до 7,43, а у 2021 році він склав лише 4,75. Фінансовий стан підприємства на кінець 2022 року покращився за рахунок збільшення реалізації продукції, розширення сфери господарювання, зменшення короткострокових зобов'язань, значного росту рентабельності активів та капіталу.

Отже, підприємство достатньо забезпечене основними та оборотними ресурсами, ефективно їх використовує та отримує прибутки для нарощування процесу виробництва та здійснення ефективної соціальної політики.

2.2. Опис організації роботи відділу економічної безпеки ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» і оцінка її стану за складовими

Середовище, в якому працює підприємство, постійно потребує роботи управлінського персоналу, який удосконалює рішення щодо забезпечення економічної безпеки розвитку. Одним із напрямів цього процесу є організація служби економічної безпеки на підприємстві.

Служба безпеки підприємства – самостійний структурний підрозділ, який вирішує завдання щодо забезпечення захисту діяльності підприємства.

У ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» є положення про блок безпеки, розроблені відповідно до Господарського кодексу України та інших нормативних документів щодо захисту інформації.

На ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» немає відділу економічної безпеки як окремого підрозділу.

Заходи щодо забезпечення управління фінансово-економічною безпекою ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» поширюються на всі структурні підрозділи, що входять до структури підприємства.

Кожна структурна ланка має свої обов'язки та вирішує своє конкретне завдання. Кожен співробітник працює на досягнення цілей підприємства, тобто на покращення добробуту підприємства та збільшення його прибутку. Їхній особистий прибуток залежить від того, як вони реалізують цю мету.

Основна мета підприємства – запобігання збиткам за рахунок розкриття інформації та своєчасного виявлення та усунення загроз персоналу та ресурсам.

У своїй діяльності ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» керується інструкціями щодо роботи з конференційною інформацією для керівників, спеціалістів та технічного персоналу та нормативними документами, що визначають організацію економічної безпеки. Саме у нормативних документах виділяють об'єкти, що підлягають захисту від потенційних загроз (рис. 2.4).

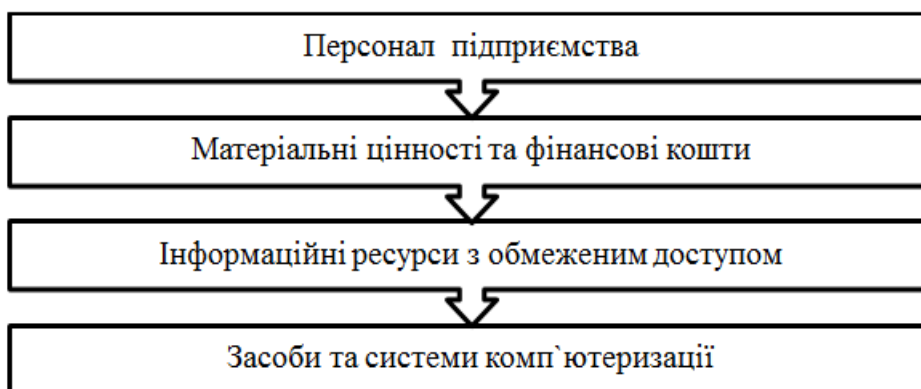

Рис.2.4 Об'єкти безпеки ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Система діяльності ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» складається з таких складових (рис.2.5).

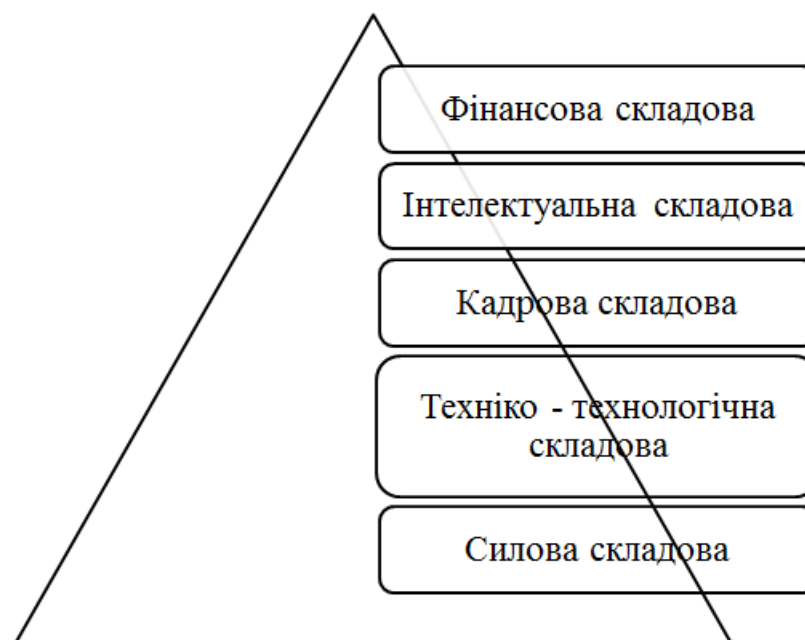

Рис. 2.5. Складові фінансово-економічної безпеки підприємства

Найважливішою складовою діяльності підприємства є фінансова складова, що здійснюється на основі аналізу фінансової стійкості, ступінь якої визначається виходячи з достатності оборотних засобів для виробничої та збутової діяльності. Показниками оцінки є:

Надлишок або нестача власних оборотних коштів, необхідних для формування резервів та покриття витрат:

$$E_e = 43622 - 12701 = 30291$$

$$\pm E_c = 30291 - 20151 = 10770$$

2. Надлишок чи брак власних оборотних коштів, середньострокові і довгострокові позики.

$$\pm E_T = (E_e + K) - Z \quad (2.1)$$

де K – довгострокові зобов'язання.

$$\pm E_T = (30921 + 0) - 20151 = 10770$$

3. Надлишок чи брак власних оборотних коштів, довго – середньо – і короткострокові кредити банку, позики.

$$\pm E_H = (E_e + K_T + K) - Z \quad (2.2)$$

де K_T – короткострокові кредиту банку.

$$\pm E_H = (30921 + 0 + 0) - 2051 = 10770$$

Після проведення аналізу фінансової складової можна зробити наступний висновок: рівень фінансової безпеки підприємства в 2022 році мав абсолютне значення, тобто у підприємства достатньо власних коштів для функціонування своєї діяльності.

За збереження та розвиток інтелектуального потенціалу ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» відповідає інтелектуальна складова. Рівень інтелектуальної складової визначається за допомогою таких коефіцієнтів:

Інтелектуальна озброєність:

$$K_{i0} = \frac{V_{in}}{O} , \quad (2.3)$$

де V_{in} – вартість інтелектуальної власності, до якої можна віднести вартість винаходів, корисних моделей, товарних знаків, «ноу – хау».

Норма доходності співробітників підприємства від використання інтелектуальної власності:

$$K_d = \frac{ДП}{O} \quad (2.4)$$

де ДП – дохід, який отримує підприємство від використання інтелектуального потенціалу.

$$K_{KB} = \frac{15}{62} = 0,24; \quad K_{i0} = \frac{1426}{62} = 23; \quad K_d = \frac{4600.4}{62} = 74.2$$

Інтелектуальна складова має абсолютний рівень безпеки , якому присвоюється значення 4.

Кадрову забезпеченість ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» характеризує кадрова складова. Розрахунок рівня безпеки кадрової складової визначається за такими формулами;

Коефіцієнт плинності кадрів:

$$K_{\Pi} = \frac{\sum \text{Ч}_y}{O} \quad (2.5)$$

Коефіцієнт фізичного старіння кадрів:

$$K_B = \frac{O_B}{O} \quad (2.6)$$

Фондоозброєність працівників та фондоозброєність працівників фондами невиробничого призначення.

Розрахуємо показники кадрової безпеки ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»:

$$K_{\Pi} = \frac{9}{62} = 0,15; \quad K_B = \frac{22}{62} = 0,355$$

$$\Phi_o = 837 \text{ тис. грн}; \quad \Phi_{HO} = 61 \text{ тис. грн.}$$

Кадрова безпека ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» має незадовільний рівень безпеки, якому присвоюється значення 2.

Проаналізувавши сто технічних і технологічних компонентів ферми «Олімп», можна дійти невтішного висновку, що це компонент має задовільний рівень безпеки, якому присвоєно значення 3.

Силова складова ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» оцінюється за такими показниками: частка витрат на охорону підприємства у структурі загальних витрат; забезпечення співробітників службою безпеки.

Силова складова компанії має середній рівень безпеки, якому надано значення 2.

Розрахуємо відносну оцінку безпеки підприємства щодо кожного компоненту. Відносний рейтинг безпеки розраховується по відношенню до фактичного рівня до максимального рівня відповідного компонента. Результати представлені у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Оцінка економічної безпеки підприємства

Складові безпеки	Максимальний рівень	Фактичний рівень	Відносна оцінка
Фінансова	5	5	1
Інтелектуальна	4	4	1
Кадрова	4	2	0,5
Техніко – технологічна	4	3	0,75
Силова	3	2	0,67

На підставі розрахунків та графіка можна зробити такі висновки, що найвищий рівень економічної безпеки у ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» має фінансову та інтелектуальну складову, оскільки значення оцінки дорівнює 1. Що стосується кадрової безпеки, то вона має найменше значення оцінки. 0,5 це свідчить про послаблення економічної безпеки.

2.3. Обліково-аналітичне забезпечення системи показників й оцінки якості формування кредиторської заборгованості безпеки ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Позикові кошти займають значну частку діяльності економіки.

Кредиторська заборгованість є поточні зобов'язання підприємства, що відображають заборгованість перед партнерами за розрахунками, нараховану до оплати.

Зобов'язання ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» відповідно до П(С)БО 11 поділяються на довгострокові та поточні.

Для узагальнення інформації про наявність та погашення заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» використовує такі рахунки (рис. 2.6).

Зобов'язання підприємства відображаються у третьому та четвертому розділах пасивної частини балансу.

Формування кредиторської заборгованості слід розглядати як частину загальної системи управління, пов'язану з прийняттям рішень щодо

створення її оптимального розміру, складу та співвідношення на рівні суб'єкта господарювання. Цей процес керується комплексом критеріїв оцінки: ліквідність та платоспроможність, фінансова стійкість, рентабельність та ризики, які є кількісним виразом завдань управління, орієнтованих на такі основні цілі розвитку підприємства, як максимізація прибутку та оптимізація наявних коштів.

Рис. 2.6. Рахунки призначені для врахування зобов'язань
ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Якість формується різних рівнях управління, що дозволяє проводити його відповідну оцінку. Метою оцінки якості управління є визначення того, наскільки існуюча система управління відповідає вимогам ефективності та конкурентоспроможності. У зв'язку з цим необхідно включити результати діяльності підприємства до системи показників оцінки якості управління.

Оцінка якості управління повинна здійснюватися на основі методу розпізнавання образів, тобто шляхом порівняння системи, що оцінюється, з

еталонним значенням. Розмір коливань показників, їх співвідношень та відхилень від нормативних значень за певний період свідчить про стан якості управління.

Якість формування кредиторської заборгованості починається з вивчення її складу та структури за даними «Балансового звіту», тобто ступеня відповідності строків надходження коштів умовам оплати, а також своєчасності розрахунків зобов'язань. Якщо сума неплатежу перевищить фінансово-кредитні можливості підприємства, воно зможе оплатити рахунки постачальників і стане банкрутом.

Як показують дані дослідження, за 5 років відбулися деякі зміни у складі та структурі кредиторської заборгованості. У 2018 та 2019 роках ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» використало короткостроковий банківський кредит, виплати за яким здійснювалися своєчасно ще у звітності 2020-2022 років. Цей показник відсутній. Найбільшу частку у структурі боргу за підсумками 2018 року становили кредити на товари та послуги, але лише на період 2019-2022 років. цей показник змінився. Щодо інших поточних зобов'язань, то вони у період 2018-2022 років збільшилися, що є негативним явищем для підприємства та його діяльності.

Кількісний та якісний стан кредиторської заборгованості характеризується такими показниками, як оборотність, термін погашення та коефіцієнт завантаження.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості характеризує залучені до погашення кошти і вказує на розширення або скорочення кредиту. Показники оборотності кредиторську заборгованість ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» представлені на рис. 2.7.

Дані графіку 2.7 показують, що коефіцієнт оборотності підприємств постійно зростає, що свідчить про збільшення швидкості погашення кредиту.

Наступним показником, що характеризує стан кредиторську заборгованість, є термін погашення кредиторську заборгованість (Рис.2.8).

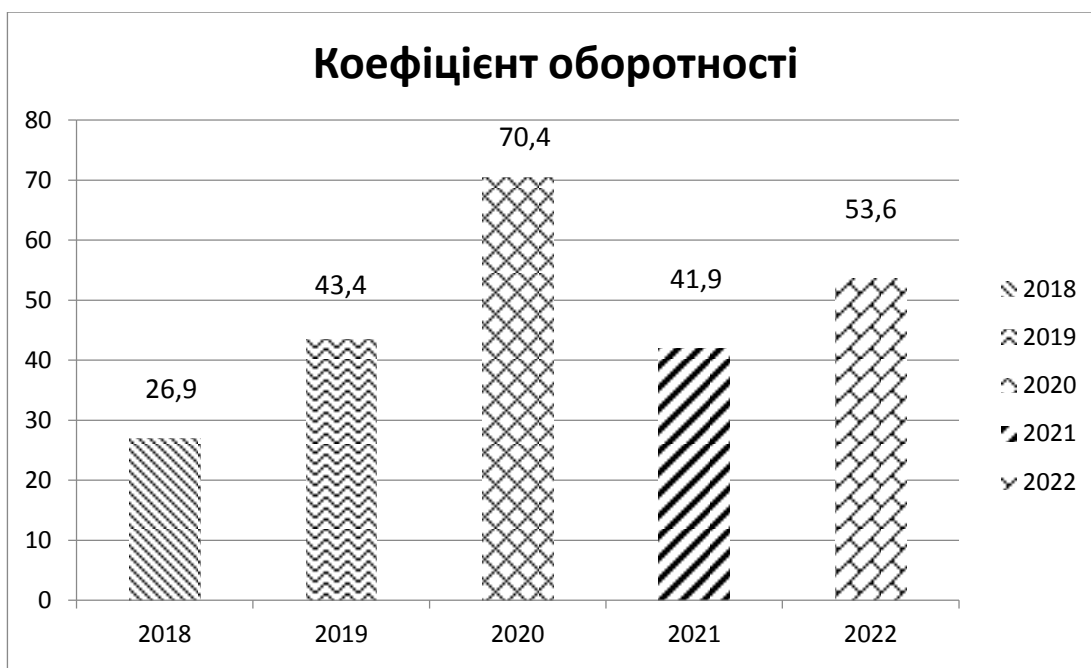

Рис. 2.7. Оборотність кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Дані таблиці 2.3 свідчать про те, що найкраща ситуація зі строками погашення кредиторської заборгованості покладена в 2020 році, коли термін погашення становив 6 днів.

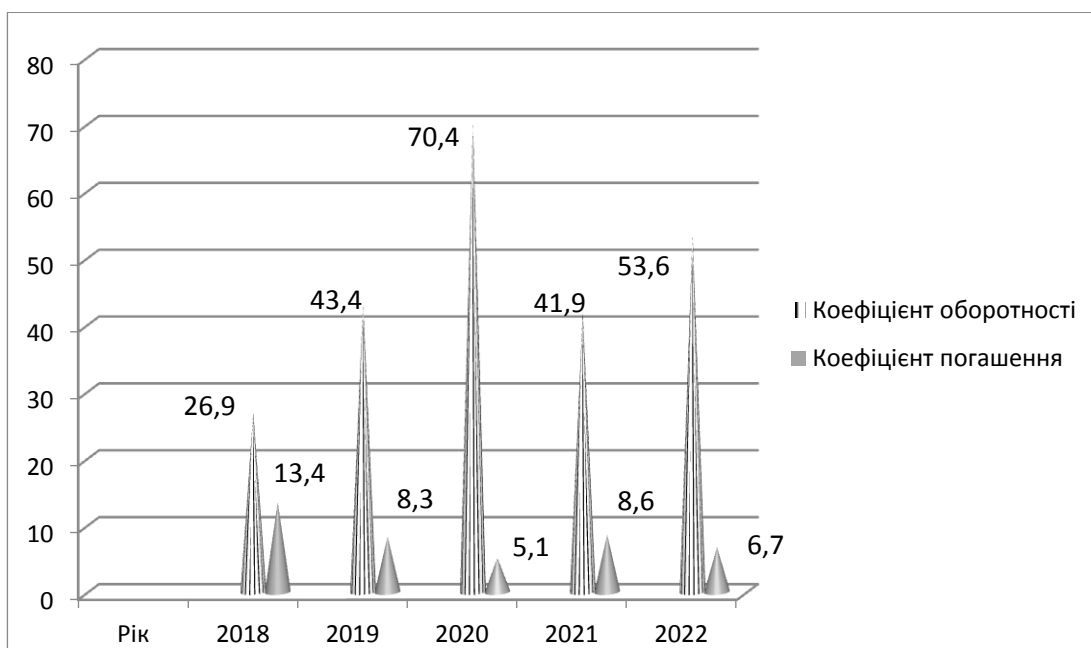

Рис. 2.8. Розрахунок терміну погашення кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Коефіцієнт завантаження – коефіцієнт, що показує долю кредиторської заборгованості на грошову одиницю реалізованої продукції. За результатами розрахунків у товаристві за 5 років цей коефіцієнт коливається від 0,02 до 0,018 (Рис. 2.9). У ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» спостерігається збільшення коефіцієнта завантаження, що свідчить про збільшення обсягу залучених коштів до собівартості реалізованої продукції.

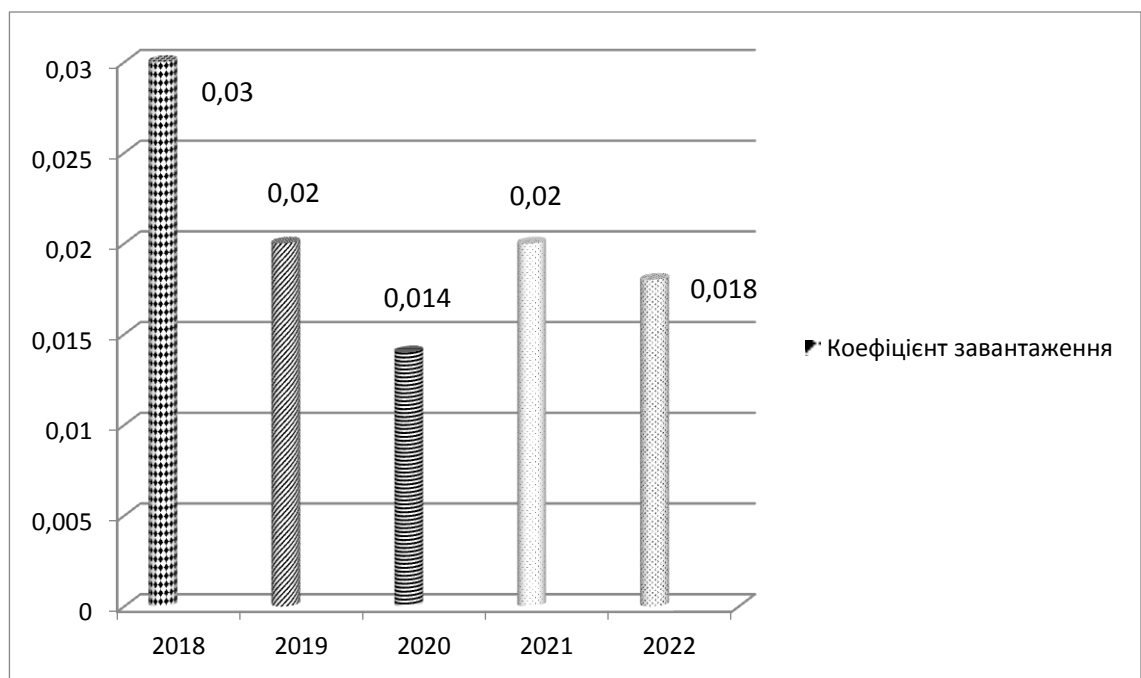

Рис. 2.9. Коефіцієнт завантаження кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Тому, проаналізувавши кредиторську заборгованість ТОВ «САГ-ІНВЕСТ», можна дійти такого висновку. Для стійкішого розвитку підприємства необхідно постійно застосовувати методи моніторингу та сучасної оцінки, а також чітку стратегію управління кредиторською заборгованістю. Крім того, необхідно своєчасно виявляти існуючі труднощі у формуванні кредиторської заборгованості.

2.4. Ефективність використання кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Використання кредиторської заборгованості – це процес організації її руху та один із етапів управління, пов'язаний з обслуговуванням торгових, технологічних та фінансових операцій. Ефективність використання кредиторську заборгованість як джерело фінансування пов'язані з її здатністю приносити як економічні вигоди, і певні витрати. Щодо цього управління буде ефективним, якщо одержувані вигоди перевищують витрати.

Що стосується управління кредиторською заборгованістю, то ці підходи дозволяють сформулювати, що воно ефективне при дотриманні двох основних умов: прийняте рішення та його реалізація максимально наближають підприємства до поставлених цілей; інших рішень, що дають найкращі результати, немає.

Таким чином, ефективність процесу управління кредиторською заборгованістю слід розглядати як ситуацію, за якої її розмір, склад та співвідношення забезпечують оптимізацію розміру прибутку чи вільних коштів з урахуванням пріоритетів основних цілей розвитку підприємства.

Якщо ліквідність балансу підприємства визначається складом активів та співвідношенням зобов'язань, то ліквідність боргу визначається головним чином швидкістю та термінами його обороту.

Якщо самі борги є кількісною оцінкою використаних або вкладених ресурсів, то одним із показників, що характеризують результати діяльності, є виручка від продажів або відповідний обсяг боргового обороту.

Для розрахунку швидкості оборотності кредиторської заборгованості відповідно використовуються вартісні показники.

У таблиці 2.3, складеної з урахуванням даних показників ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» подано інформацію про оборотності кредиторську заборгованість господарства за 5 років. Дані таблиці свідчать про прискорення погашення кредиторської заборгованості за товари та послуги на 329,3 обороту та

зменшення тривалості одного обороту на 17 днів.

Таблиця 2.3

Показники оборотності кредиторської заборгованості
ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Показник	Рік				
	2018	2019	2020	2021	2022
Оборотність середньої за період кредиторської заборгованості, обороти	85,2	50,4	32,9	30,5	27,2
Оборотність середньої за період товарної кредиторської заборгованості, обороти	30,4	29,07	96,05	237,8	359,7
Середня тривалість одного обороту кредиторської заборгованості за рік, днів	4,23	0,55	0,32	0,16	2,37
Середня тривалість одного обороту товарної кредиторської заборгованості за рік, днів	18,87	15,03	4,03	1,51	1

У таблиці 2.4 наведено співвідношення цих коефіцієнтів ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Розглядаючи отримані коефіцієнти співвідношення швидкості оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості, слід зазначити, що за період 2018-2022 рр. ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» мало проблеми з проведенням поточних платежів, оскільки оборотність дебіторську заборгованість перевищувала оборотність кредиторську заборгованість.

Для поліпшення стану підприємства слід регулярно стежити за співвідношенням кредиторської та дебіторської заборгованості, її рівнем, оборотністю та терміном погашення. ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» не приділяє належної уваги цьому аспекту управління боргом, що призводить до збільшення боргів та погіршення фінансового стану підприємства.

Призначення перевірок кредиторської заборгованості дозволить підприємству сформулювати рекомендації щодо покращення фінансового стану.

Таблиця 2.4

Співвідношення тривалості оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ», днів

Показник	Рік				
	2018	2019	2020	2021	2022
Термін погашення дебіторської заборгованості /термін погашення кредиторської заборгованості	1,03	3,4	4,6	4,6	0,4
Термін погашення товарної дебіторської заборгованості /термін погашення товарної кредиторської заборгованості	0,015	0,013	0,09	4,81	3,35

Отже, забезпечення стабільного розвитку ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» необхідний постійний моніторинг і сучасні методи оцінки. а також чітку організацію управління кредиторською та дебіторською заборгованістю. На вас лежить відповідальність за ведення обліку боргів, оскільки кредиторська та дебіторська заборгованість є однією з основних складових діяльності.

Висновки до розділу 2

1. Основною метою досліджуваного підприємства є надання різних видів будівельно-монтажних робіт та прокладання інженерних мереж.

За результатами товариства, у 2022 році відбулося уповільнення оборотності коштів підприємства стосовно 2018 року, що спричинило зниження ефективності управління активами. Тривалість оборотності дебіторської заборгованості у 2022 році збільшилася, це пов'язано з тим, що підприємство за умов погіршення кон'юнктури ринку змогло реалізувати

менше продукції. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у 2022 році збільшився на 83,45. Аналогічні зміни відбулися на тлі зменшення тривалості оборотності кредиторської заборгованості з 8 до 3 днів. Ця тенденція на підприємстві є позитивною, оскільки кредиторська заборгованість погашається значно швидше, що важливо для покращення фінансового стану.

Отже, підсумовуючи фінансовий стан та перспективи розвитку підприємства, можна відзначити, що ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» сьогодні є досить прибутковим підприємством з подальшим перспективним розвитком будівельної галузі.

2. На основі розрахунків та графіка можна зробити такі висновки, що найвищий рівень економічної безпеки у ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» має фінансову та інтелектуальну складову, оскільки значення оцінки дорівнює 1. Що стосується кадрової безпеки, то вона має найнижчий рівень оціночного значення. ,5, це свідчить про ослаблення економічної безпеки. Причиною ослаблення кадрової складової вважають те, що останніми роками на підприємстві спостерігається зростання темпів старіння та плинності кадрів. Отже, для підвищення економічної безпеки ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» необхідно набирати до її штату працівників із новішими знаннями.

3. Під час аналізу складу та структури кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» за 5 років відбулися деякі зміни. У 2018 та 2019 роках ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» використало короткостроковий банківський кредит, виплати за яким здійснювалися своєчасно ще у звітності 2020-2022 років. Цей показник відсутній. Найбільшу частку у структурі боргу за підсумками 2018 року становили кредити на товари та послуги, але лише на період 2019-2022 років. цей показник змінився. Щодо інших поточних зобов'язань, то вони у період 2018-2022 років. збільшилися, що є негативним явищем для підприємства та його діяльності.

Для стійкішого розвитку підприємства необхідно постійно застосовувати методи моніторингу та сучасної оцінки, а також чітку

стратегію управління кредиторською заборгованістю. Крім того, необхідно своєчасно виявляти існуючі труднощі у формуванні кредиторської заборгованості.

4. Показники оборотності відіграють важливу роль при прийнятті рішень щодо управління боргом. Дані ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» свідчать про прискорення кредиторської заборгованості за товари та послуги на 329,3 обороти та зменшення тривалості одного обороту на 17 днів.

Для поліпшення стану підприємства слід регулярно стежити за співвідношенням кредиторської та дебіторської заборгованості, її рівнем, оборотністю та терміном погашення. Товариство не приділяє належної уваги цьому аспекту управління боргом, що призводить до збільшення боргів та погіршення фінансового стану підприємства.

РОЗДІЛ 3. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ. В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Прогнозування кредиторської заборгованості у системі фінансових звітів ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Аналіз проведено дослідження показав, що управління кредиторської заборгованістю є достатньо складний механізм. Він охоплює різні функції, такі як: планування, організацію, координацію та контроль. При цьому виникає збутова проблема і проблема закупівлі. І загальний результат, обов'язково, вплине на фінансове управлінське рішення.

Стратегічні завдання розвитку фірми є процес поточного і оперативного управління. Якщо ж розподілити відносини з кредиторами на окремі ознаки, то вони обов'язково, будуть націлені на координацію керівного впливу по узгодженню ряду параметрів заборгованості і доведення їх до відповідності основних показників діяльності підприємства.

Значна питома вага боргу активів і пасивів фірми впливає як на його фінансове становище так і на окремі його показники, такі як: обсяг продажу, витрати, прибуток, ціну капіталу.

Далі на рис. 3.1. представимо поетапно управління поточною кредиторською заборгованістю в ТОВ «САГ-ІНВЕСТ».

Нестабільні та змінні умови господарської діяльності фірми сильно впливають на процес прийняття майбутніх управлінських рішень. І широкий спектр альтернативних рішень залежить від ряду можливих варіацій розвитку подій. А прогнозування є важливою складовою планування, що в свою чергу, передуює йому при обґрунтуванні управлінських рішень.

На нашу думку, прогнозування досліджуваної кредиторської заборгованості, доцільно доповнити специфічними принципами.

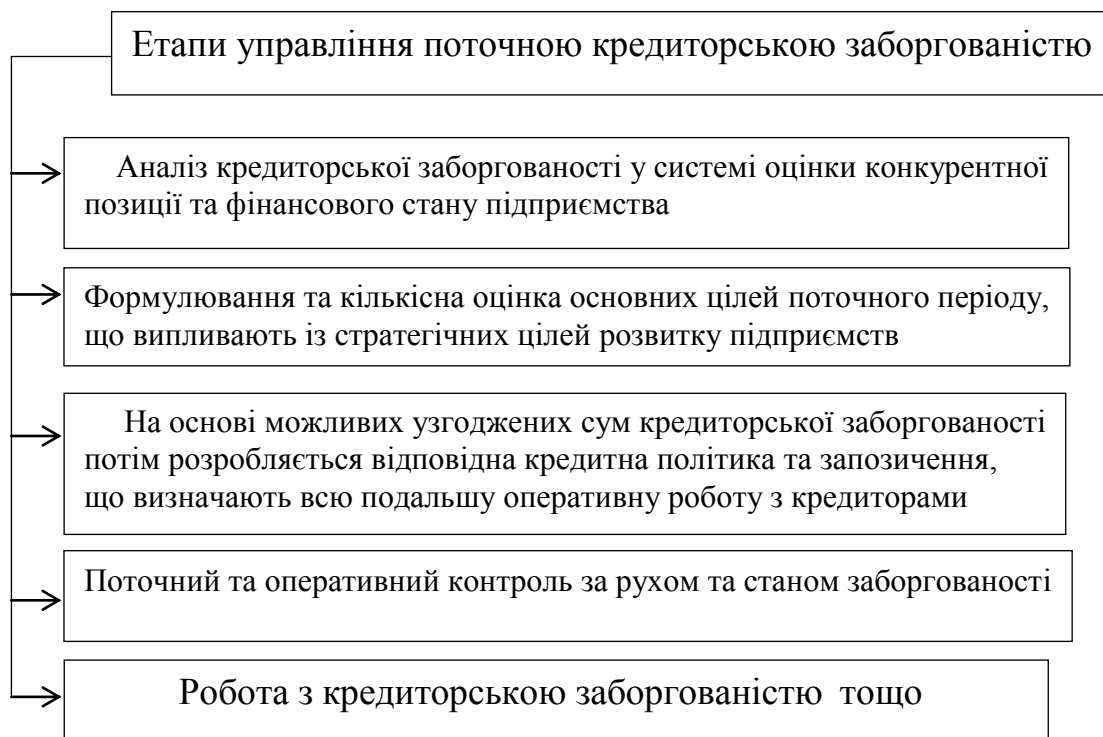

Рис. 3.1. Етапи управління поточною кредиторською заборгованістю в ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

А саме: принцип відповідності; принцип постійної потреби та принцип надмірності коштів, що в системі прогнозування показує підприємству його максимальний запас коштів для забезпечення платіжної дисципліни.

При таких обставинах кредиторська заборгованість має роль компенсуючої змінної. Це означає, що при надлишку, чи навпаки, нестачі грошових коштів, вона є перманентним джерелом фінансування ззовні.

Кредиторська заборгованість є складовою балансу, вона формує показники фінансових результатів і грошових потоків фірми.

Вважаємо, що для прогнозування заборгованості, можемо проаналізувати фінансові звіти, що дозволить встановити зв'язок об'єму продажів, приумку, активів та грошових коштів.

На рис. 3.2. подано поетапно взаємний зв'язок форм звітності для прогнозування кредиторської заборгованості:

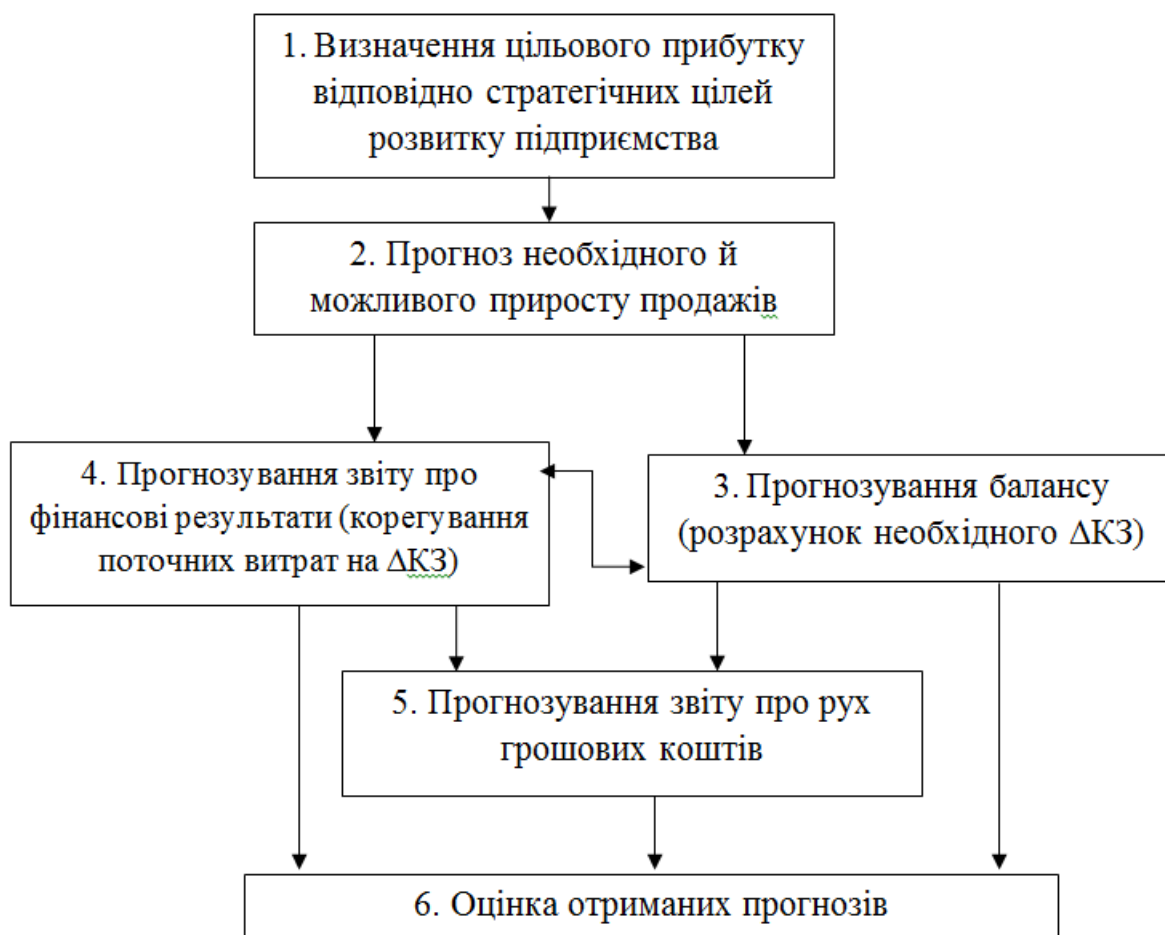

Рис.3.2. Прогноз кредиторської заборгованості на основі фінансових звітів для ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Представлення схеми етапів на рисунку 3.3 визначається наступним прогнозуванням кредиторської заборгованості:

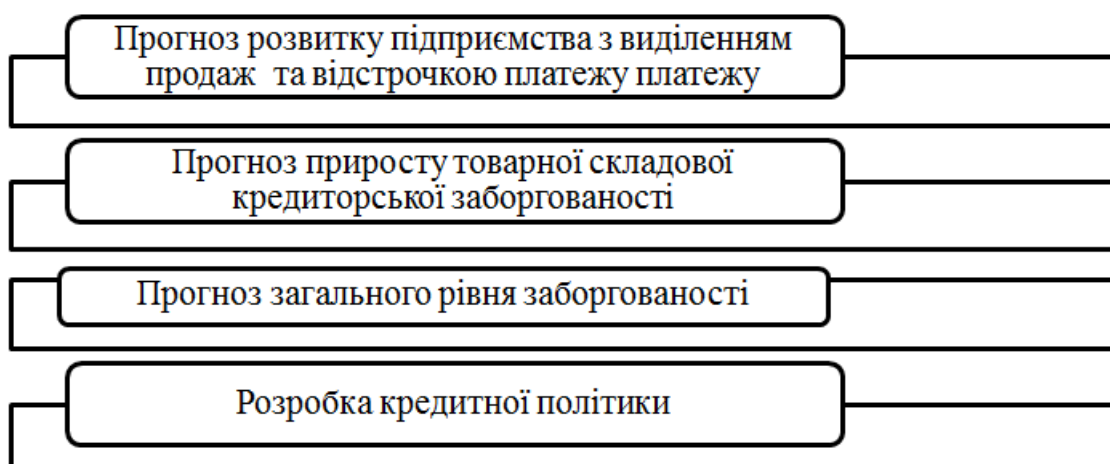

Рис. 3.3. Кредиторська заборгованість у загальному прогнозі фінансової звітності ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

При аналізі виявлено, що основне місце у складі заборгованості досліджуваної фірми займає товарна складова. Її перебуває у певній пропорції до продажу з відстрочкою платежів.

Для прогнозування результативних складових доцільно застосовувати оптимальні методи, такі як: трендові та екстраполяції. Бо вони є найбільш дієвими в умовах стабільного розвитку зовнішнього середовища та інформативних даних в динаміці за попередні періоди.

У таблиці 3.1. для підтвердження базових завдань розвитку фірми, доцільно проаналізувати головні показники, які показують ефективність управління кредиторською заборгованістю.

Таблиця 3.1

Показники якості та ефективності управління кредиторською заборгованістю ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Показник	Рік				
	2018	2019	2020	2021	2022
Оборотність середньої за період товарної кредиторської заборгованості, обороти	30,0	29,1	96,1	238,0	358,0
Оборотність середньої за період кредиторської заборгованості, обороти	85,3	504,0	33,0	31,0	27,2
Середня тривалість одного обороту товарної кредиторської заборгованості, у днях	18,9	15,0	4,0	1,5	1,0
Середня тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, у днях	4,2	0,6	0,3	0,2	2,8
Коефіцієнт тривалості періоду оборотності заборгованості	0,6	0,5	0,7	0,6	0,7

За представленими показниками, бачимо, що коефіцієнт тривалості періоду оборотності заборгованості варіює від 0,5 до 0,7, а це вказує на те, що фірма в любий момент може стати не кредитоспроможним та позбутись довіри своїх кредиторів. Отже, рівень управління ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» є на сьогодні нестійким.

При розрахунку прогнозних даних підприємства нами були розглянуті різні варіації прогнозування кредиторської заборгованості і виявлений найоптимальніший варіант, який представлений у додатку Е.

З даних зазначеного додатка співставлення фактичних показників 2023р. з прогнозом дає можливість підсумку про високу ймовірність. Так як всі головні рішення керівництвом підприємства були здійснені. А відхилення які виникли зумовлені тільки впливом зовнішніх факторів.

Отже, запропонована методика прогнозу розміру заборгованості за фінансовою звітністю, дозволить підприємству погоджувати її розміри з самими результативними фінансовими показниками ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

3.2. Удосконалення облікового забезпечення кредиторської заборгованості в системі економічної безпеки підприємства

У ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» управління кредиторською заборгованістю доцільно розглядати як гнучку систему пошуку найефективніших зв'язків з зовнішнім економічним середовищем, щоб мати успіх на займаному ринку за рахунок скеровування грошових ресурсів фірми. Фінансова стабільність фірми прямо залежить від системного підходу щодо побудови механізму управління кредиторською заборгованістю (Додаток Ж).

Пропонований механізм управління КЗ для фірми включає елементи, які можуть забезпечити достатній дохід, через реалізацію кредитної політики, яка буде допомагати збільшенню обсягу реалізації і збалансованому розміру заборгованості, через створення умов вчасного її погашенню.

Щоб одержати достовірні дані по управлінню кредиторської заборгованості фірмі потрібно визначити зовнішні, а також внутрішні чинники впливу на формування і рух заборгованості.

В принципі, сам процес появи заборгованості залежить від ризиків між взаєморозрахунками. До них відносимо ризики ненадійних контрагентів і непередбачуваних конкурентів.

А отже, інформаційне забезпечення дозволить фірмі влучно оперувати достовірною і повною інформацією по кредиторській заборгованості.

Ефективна дієвість системи управління кредиторською заборгованістю ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» базується на таких якісних характеристиках, як: достовірність, динамічність, збалансованість тощо.

Однією з важливих компонентів механізму для ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» є контроль за кредиторською заборгованістю та її корегування. Наприклад, контроль або моніторинг, вважаються головними складовими, які впливають на економічний результат підприємства. І завдячуючи контролю, існує можливість, прослідкувати ефективність погашення заборгованості та її вплив на загальний стан фірми.

Можемо зробити висновок, що запропонований механізм є багатоскладовим та одночасна взаємна дія яких дозволить одержати стабільний дохід в результаті досягнення основної мети ТОВ «САГ-ІНВЕСТ».

Щоб уникнути появи простроченої кредиторської заборгованості та ефективним контролем її погашення перед постачальниками, пропонуємо удосконалити аналітичний облік розрахунків з ними через запровадження на підприємстві в системі документообігу такого документу, як «Відомість розрахунків з постачальниками (підрядниками)». І вести його по кожному постачальнику або підряднику окремо. Це доцільно для того, щоб показати проведені операції з конкретними постачальниками або підрядниками протягом року.

Застосування такої форми дозволить фахівцю з розрахунків щодня вірно планувати платіжний баланс та виконувати своєчасне погашення заборгованості.

Документ буде формуватись на основі первинних даних з : договорів купівлі-продажу, накладних, платіжних інструкцій, актів приймання-передачі та авансових звітів.

Вестись Відомість буде на протязі року, потім закриватиметься та передаватиметься до архіву, де зберігатиметься 3 роки. Якщо будуть залишки, то вони перенесуться в такий же документ наступного звітного року.

Отже, запропонований аналітичний документ, дозволить удосконалити облікове забезпечення кредиторської заборгованості через забезпечення контрольних заходів своєчасності розрахунків за кожною поставкою ТМЦ, що дозволить підняти рівень платіжної дисципліни ТОВ «САГ-ІНВЕСТ». А для поліпшення фінансового становища фірми важливо виробляти ефективне управління його кредиторською заборгованістю.

Висновки до розділу 3

1. Управління кредиторською заборгованістю є складний і багатогранний процес, що поєднує в собі функції планування, організації, координації та контролю. Це пов'язано як із проблемами збуту, так і з проблемами із закупівлею товарів. Її результати безпосередньо впливають на рішення в галузі фінансового менеджменту.

Виходячи із загальних стратегічних цілей розвитку підприємства, цей процес в основному охоплює поточне та оперативне управління. Розбиваючи на окремі складові при роботі з кредиторами, вона вимагає координації дій керівництва щодо узгодження багатьох параметрів заборгованості та приведення їх у відповідність до основних показників діяльності підприємства. Висока частка боргу активах і пасивах підприємства впливає як з його фінансовий стан, а й у показники, що визначають його конкурентне становище: обсяг продажу, витрати, прибуток, ціну капіталу.

Чільне місце у складі заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» займає товарна складова, вартість якої перебуває у певній пропорційній залежності від обсягу реалізації з відстроченням платежу.

Загалом рівень управління кредиторською заборгованістю у ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» можна назвати нестабільним. Довжина періоду оборотності боргу коливалася від 0,5 до 0,7, що свідчить про те, що компанія будь-якої миті може виявитися неплатоспроможною і втратити довіру кредиторів.

Запропонована методика прогнозування розмірів боргів у рамках фінансової звітності дозволяє узгодити їх розміри з найважливішими виробничо-фінансовими показниками діяльності ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» та впливати на конкурентоспроможність та фінансовий стан її діяльності.

2. Сьогодні управління кредиторської заборгованістю є важливим напрямом організації діяльності для підприємства. ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» постійно шукає нових шляхів оптимізації своєї діяльності. Компанія не може похвалитися достатньою рентабельністю і все більше збільшує свої зобов'язання. Залучення коштів спрямоване не так на виробництво, але в погашення боргів перед кредиторами. Зростання кредиторської заборгованості призводить до погіршення фінансового стану ТОВ «САГ-ІНВЕСТ».

Розроблена структура механізму управління кредиторською заборгованістю свідчить про ефективну взаємодію всіх елементів та забезпечить фінансову стійкість підприємства.

Результатом функціонування механізму управління кредиторської заборгованістю для підприємства є мінімізація кредиторської заборгованості. Ефективне управління боргом дозволить вам реалістично охарактеризувати своє фінансове становище та ухвалити важливі стратегічні рішення для стабілізації ринку.

З метою унеможливлення виникнення простроченої кредиторської заборгованості, ефективного контролю за своєчасним погашенням заборгованості підприємства перед постачальниками (підрядниками)

пропонується вдосконалити аналітичний облік розрахунків з ними шляхом введення аналітичного документа в документообіг підприємства систему обліку, саме «Відомість розрахунків з постачальниками (підрядниками)».

Ведення запропонованих аналітичних документів на підприємстві дозволить покращити облік кредиторської заборгованості за рахунок забезпечення чіткого контролю за своєчасністю розрахунків щодо кожної поставки товарно-матеріальних цінностей (послуг), тим самим підвищивши рівень платіжної дисципліни підприємства.

Отже, щоб покращити фінансовий стан ТОВ «САГ-ІНВЕСТ», необхідно ефективно керувати кредиторською заборгованістю. Реалізація запропонованих напрямів мінімізації кредиторську заборгованість дозволить підприємству знизити частку у структурі балансу.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Здійснивши аналіз досліджуваної теми управління обліково-аналітичного забезпечення кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ», можемо констатувати такі висновки:

1. Виникнення заборгованості є об'єктивним процесом у відносинах між підприємством та його контрагентами.

Кредиторська заборгованість вважається зобов'язанням, яке в даному випадку виступає фактичним зобов'язанням підприємства, що виникло в минулому. Розрахунок по такому зобов'язанню має призвести до зменшення майна підприємства у вигляді різних ресурсів.

2. Огляд літератури за темою дослідження показав, що до сьогодні не існує єдиного погляду наукової спільноти щодо класифікації кредиторської заборгованості. Але досліджена у роботі класифікація, в цілому, розкриває економічну природу різних типів заборгованості і відповідає структурі бухгалтерського балансу, у вигляді групування заборгованості за видами, за об'єктами обліку, за строками її виникнення та строками непогашення.

3. Управління фінансово-економічною безпекою кредиторської заборгованості, на наш погляд, це оптимізація вартості заборгованості товариства перед іншими контрагентами.

Зроблені висновки, дають уявлення про те, що управління ФЕБ кредиторської заборгованості – це процес здійснення аналізу кредиторів розробка політики по розрахунках з покупцями і підрядниками. Менеджмент кредиторської заборгованості прямо впливає на прибуток підприємства.

4. Основним видом діяльності досліджуваного підприємства ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» є надання різні видів будівельно-монтажних робіт та прокладання інженерних ліній.

За результатами дослідження ТОВ «САГ-ІНВЕСТ», у 2022 році відбулося уповільнення оборотності коштів підприємства стосовно 2018

року, що спричинило зниження ефективності управління активами. Тривалість оборотності дебіторської заборгованості у 2022 році збільшилася, це пов'язано з тим, що підприємство за умов погіршення кон'юнктури ринку змогло реалізувати менше продукції. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у 2022 році збільшився на 83,45. Аналогічні зміни відбулися на тлі зменшення тривалості оборотності кредиторської заборгованості з 8 до 3 днів. Ця тенденція на підприємстві є позитивною, оскільки кредиторська заборгованість погашається значно швидше, що важливо для покращення фінансового стану.

ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» сьогодні є досить прибутковим підприємством із подальшим перспективним розвитком будівельної галузі.

5. На підставі розрахунків та графіка можна зробити такі висновки, що найвищий рівень економічної безпеки у ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» має фінансову та інтелектуальну складову, оскільки значення оцінки дорівнює 1. Що стосується кадрової безпеки, то він має найнижчий рівень оцінного значення 0,5, а це свідчить про ослаблення економічної безпеки. Причиною ослаблення кадрової складової вважають те, що останніми роками на підприємстві спостерігається зростання темпів старіння та плинності кадрів. Отже, для підвищення економічної безпеки ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» до її штату необхідно набирати працівників із новішими знаннями.

6. Під час аналізу складу та структури кредиторської заборгованості ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» за 5 років відбулися деякі зміни. У 2018 та 2019 роках ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» використало короткостроковий банківський кредит, виплати за яким здійснювалися своєчасно ще у звітності 2020-2022 рр. цей показник відсутній. Найбільшу частку у структурі боргу за підсумками 2018 року становили кредити на товари та послуги, але лише на період 2019-2022 років цей показник змінився. Щодо інших поточних зобов'язань, то вони у період 2018-2022 рр. збільшилися, що є негативним явищем для підприємства та його діяльності.

Для стійкішого розвитку підприємства необхідно постійно застосовувати методи моніторингу та сучасної оцінки, а також чітку стратегію управління кредиторською заборгованістю. Крім того, необхідно своєчасно виявляти існуючі труднощі у формуванні кредиторської заборгованості.

7. Показники оборотності відіграють важливу роль при прийнятті рішень щодо управління боргом. Дані ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» свідчать про прискорення кредиторської заборгованості за товари та послуги на 329,3 обороти та зменшення тривалості одного обороту на 17 днів.

Для поліпшення стану підприємства слід регулярно стежити за співвідношенням кредиторської та дебіторської заборгованості, її рівнем, оборотністю та терміном погашення. ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» не приділяє належної уваги цьому аспекту управління боргом, що призводить до збільшення боргів та погіршення фінансового стану підприємства.

На базі зроблених висновків за досліджуваною темою, можемо внести наступні пропозиції щодо поліпшення управління кредиторською заборгованістю:

1. Рівень управління кредиторською заборгованістю ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» можна назвати нестабільним. Підбиваючи підсумки аналізу грошових потоків, необхідно оцінити ефективність цього процесу.

У товаристві рівень ліквідності потоків збільшився за досліджуваний період на 0,229%, що свідчить про позитивну динаміку боргу, а також у 2022 році зростає потреба у додатковому фінансуванні, оскільки коефіцієнт ефективності має позитивне значення. 0,202.

При загальних позитивних змінах поточної платоспроможності підприємства слід зазначити певну нестабільність у поступовій динаміці грошових потоків за роками, що свідчить про їх недостатню фінансову стійкість. За всі періоди ефективні потоки дебіторської та кредиторської заборгованості мали негативний знак, що негативно позначилося на розмірі коштів.

Таким чином, аналіз показав високу значущість управління рухом дебіторської та кредиторської заборгованості в управлінні потоками фінансових та фінансових ресурсів ТОВ «САГ-ІНВЕСТ».

2. Управління кредиторської заборгованістю є складним і багатогранним процесом, що поєднує в собі функції планування, організації, координації та контролю. Це пов'язано як із проблемами збуту, так і з проблемами із закупівлею товарів. Її результати безпосередньо впливають на рішення в галузі фінансового менеджменту.

Чільне місце у складі боргу ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» займає товарна складова, вартість якої перебуває у певній пропорційній залежності від обсягу реалізації з відстрочкою платежу.

Загалом рівень управління кредиторською заборгованістю у ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» можна назвати нестабільним. Довжина періоду оборотності боргу коливалася від 0,53 до 0,72, що свідчить про те, що компанія будь-якої миті може виявитися неплатоспроможною і втратити довіру кредиторів.

Запропонована методика прогнозування розмірів боргів у рамках фінансової звітності дозволяє узгодити їх розміри з найважливішими виробничо-фінансовими показниками діяльності ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» та впливати на конкурентоспроможність та фінансовий стан її діяльності.

3. Сьогодні управління кредиторської заборгованістю є важливим напрямом організації діяльності для підприємства. ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» постійно шукає нових шляхів оптимізації своєї діяльності. Компанія не може похвалитися достатньою рентабельністю і все більше збільшує свої зобов'язання. Залучення коштів спрямоване не так на виробництво, але в погашення боргів перед кредиторами. Зростання кредиторської заборгованості призводить до погіршення фінансового стану ТОВ «САГ-ІНВЕСТ».

Розроблена структура механізму управління кредиторською заборгованістю свідчить про ефективну взаємодію всіх елементів та забезпечить фінансову стійкість підприємства.

Результатом функціонування механізму управління кредиторської заборгованістю для підприємства є мінімізація кредиторську заборгованість. Ефективне управління боргом дозволить вам реалістично охарактеризувати своє фінансове становище та ухвалити важливі стратегічні рішення для стабілізації ринку.

З метою унеможливлення виникнення простроченої кредиторської заборгованості, ефективного контролю за своєчасним погашенням заборгованості підприємства перед постачальниками (підрядниками) пропонується вдосконалити аналітичний облік розрахунків з ними шляхом введення аналітичного документа в документообіг підприємства. систему обліку, саме «Відомість розрахунків з постачальниками (підрядниками)».

Ведення запропонованих аналітичних документів на підприємстві дозволить покращити облік кредиторської заборгованості за рахунок забезпечення чіткого контролю за своєчасністю розрахунків щодо кожної поставки товарно-матеріальних цінностей (послуг), тим самим підвищивши рівень платіжної дисципліни підприємства.

Отже, щоб покращити фінансовий стан ТОВ «САГ-ІНВЕСТ», необхідно ефективно керувати кредиторською заборгованістю. Реалізація запропонованих напрямів мінімізації кредиторську заборгованість дозволить підприємству знизити частку у структурі балансу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановська А. С. Оцінка ефективності дебіторської та кредиторської заборгованості / А. С. Барановська // Фінанси і кредит . - 2010 . - №1 . - С. 74-78.
2. Белозерцев В. Щодо товарного кредиту та дебіторської заборгованості на підприємстві / В. Белозерцев // Економіст. - 2013.- №11. - С. 23-28.
3. Бланк І.А. Управління прибутком / І.А. Бланк. – 3-є вид., перероб. і доп. – К.: Ніка-Центр, 2007. – 768 с.
4. Бондаренко О., Сухецький В. Фінансово-економічна безпека підприємства: теоретичний та практичний. *Ефективна економіка*. 2014. №10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3580>.
5. Босак А.О., Вержиковський В.П., Калінін І.Є., Максимів І.Д., Приступа Д.А., Ривак О.І. Засади формування інформаційної безпеки підприємства. *Інтернаука*. 2023. № 11. С.23-29.
6. Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку: В 2-х частинах. Ч. I: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / 2-е вид., доп. і перероб. — Житомир: ПП «Рута», 2001. — 512 с.
7. Верхоглядова Н. І. Економіка підприємства: навч. посіб. / Н. І. Верхоглядова, Д. М.Ядранський, Н. А Іваннікова. – К.: Професіонал, 2008. – С. 123-131.
8. Волович О. Б. Сутність та класифікація заборгованості підприємства / О. Б. Волович // Економічний простір. — 2012. — № 66. — С. 195–203.
9. Воробйова І. А. Механізм розвитку управління заборгованістю підприємства / І. А. Воробйова, А. О. Лисицина // Збірник наукових праць НУК. Серія: економіка та управління підприємствами. – 2011. – № 2.

10. Гільорме Т. В., Шачаніна Ю. К. Удосконалення організації обліку кредиторської заборгованості підприємств в умовах невизначеності. *Економіка і фінанси*. 2018. № 1. С. 1824. URL: https://www.researchgate.net/publication/342850495_UDOSKONALENNA_ORGANIZACII_OBLIKU_KREDITORSKOI_ZABORGOVANOSTI_PIDPRIEMSTV_V_UMOVAN_NEVIZNACENOSTI (дата звернення: 18.12.2022).

11. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: [Практичний посібник] / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. – К.: Лібра, 2014. – 880 с.

12. Губан А.В. Управління кредиторською заборгованістю /А.В.Губан// Збірник тез VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи»,(м. Дніпро, 26-27жовтня 2017р.). – Дніпро ,Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет,2017. – 83с.

13. Губарик О.М. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства: матеріали Всеукраїнської – науково-практичної інтернет-конференції «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємства» /О.М.Губарик, А.В.Губан – Дніпро, 2017 – 170 с.

14. Губарик О.М. Управління кредиторською заборгованістю як фактор забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства:зб. наук. Праць / О.М.Губарик, А.В.Губан. – Київ, 2017 р – 871с.

15. Губарик О., Геркіял Н. Обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства **Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств:** тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 11-12 травня 2023 р. – Дніпро : факультет обліку і фінансів, 2023. – С. 169-171.

16. Губарик О., Геркіял Н. Проблемні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-91> Електронний журнал *Економіка та суспільство* doi: 10.32782/2524-0072/2023-54-91. вип. 54, Серпень (2023)
17. Губачова О.М. Облік у зарубіжних країнах : навч. посіб. / О.М. Губачова, С.І. Мельник. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 430 с.
18. Дячук О. В. Місце кредиторської заборгованості в системі управління підприємством / О. В. Дячук, В. В. Новодворська // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10(3). – С. 243-251.
19. Єдинак В.Ю. Світовий досвід розв'язання проблеми забезпечення економічної безпеки. *Держава та регіони. Серія Економіка та підприємництво*. 2019. № 3. С. 51–54.
20. Желніна Г. О., Рибалко О. М. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. Актуальні соціально-економічні проблеми держави і регіонів. Збірка матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 50-річчю факультету економіки та менеджменту ДонНТУ. Т. 2. Секція 2: Проблеми розвитку фінансів та фінансової науки (13-14 травня 2019 р., м. Покровськ) / Уклад. Антоненко В. М. Покровськ : ДонНТУ, 2019. С.9193. URL: <https://donntu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/T2.-Секція-2.pdf> (дата звернення: 18.12.2022).
21. Жихор О.Б., Гороховатський О., Олейнікова А.Ю. Обчислення інтегрального показника фінансової безпеки підприємства. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. Вип. 2. С. 66–171.
22. Зеленко С.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи та послуги / С.В Зеленко. // Економічні науки. – 2014. – № 11 (41). – С.65 - 71.
23. Камишнікова О. В. Методика оцінки рівня економічної безпеки металургійного підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 11(101). С. 77-82.

24. Кантор Н. Ю. Забезпечення економічної безпеки, як основна функція української держави. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. №6. Том 2. С. 64–67.

25. Коваль О. А., Супрун В. Ю. Удосконалення управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємств в умовах кризи. Проблематика та сучасні тенденції впливу податкової реформи на зміни фінансово-кредитних відносин: монографія. Запоріжжя, 2018. С134–143. URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/5702/1/Koval_Improving.pdf (дата звернення: 18.12.2022).

26. Коновалова К. Т., Макарова А. С. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 34. С. 181–184. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/34_2018/40.pdf (дата звернення: 18.12.2022).

27. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. 2-ге вид., стер. К.:Т-во «Знання», КОО, 2020. 378 с.

28. Костюнік О. В., Махницька О. В. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. *Агросвіт*. 2015. № 8. С. 62–63. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/8_2015/14.pdf (дата звернення: 18.12.2022).

29. Кручак, Л. В. Аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання. Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. Видавничополіграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка». 2016. Том 25. № 2. с. 93-98.

30. Кузьмін О. Є. Фактори впливу на заборгованість підприємства та їх класифікація / О. Є. Кузьмін, О. Б. Волович // Бізнес інформ – 2013. – № 1. – С.200 – 204.

31. Лівощко Т. В. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю промислового підприємства / Т. В. Лівощко, Ю. Сезонко //

Економічний вісник Запорізької державної інженерної компанії. – 2013. – Випуск 4. – С. 88-93.

32. Марусяк Н. Л. Дебіторська та кредиторська заборгованість як основні фінансові регулятори кругообігу оборотного капіталу підприємства / Н. Л. Марусяк // Актуальні проблеми економіки. – 2010. - №7. – С. 90-95.

33. Марчак Н. В. Управління кредиторською заборгованістю як джерелом фінансування підприємств / Н. В. Марчак, О. О. Фокіна // Інноваційна економіка. – 2011. - №2. – С.237-239.

34. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standartizvitnosti> (дата звернення: 18.12.2022).

35. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування» від 30.11.1999 № 291, зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 18.12.2022).

36. Небава М. І., Ратушняк О. Г. Менеджмент організацій і адміністрування: навчальний посібник. ВНТУ, 2012. Ч.2. С.108.

37. Новицька Н.В. Теоретичні аспекти понять «дебіторська заборгованість» і «кредиторська заборгованість» // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №. 2. – С. 286–290.

38. Організаційне та методичне забезпечення виконання дипломних робіт для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Управління фінансово-економічною безпекою» за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» другого (магістерського) рівня вищої освіти : навч. посіб. / Л. М. Васильєва, І. П. Приходько, Г. Є. Павлова, О. В. Чернецька, Т. П. Погорелова, О. М. Губарик, С. В. Юрченко; за заг. ред. Л. М. Васильєвої, І. П. Приходька. Дніпро : Біла К. О., 2022. 183 с.

39. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2015. с.156.
40. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ>.
41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 18.12.2022).
42. Рета М.В., Іванова А.О. Методичні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія «Технічний прогрес та ефективність виробництва»*. 2013. № 21. С. 29–37.
43. Ситник Г.В., Блакита Г.В., Гуляєва Н.М. Економічна безпека підприємництва в Україні. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 284 с.
44. Сіренко Н.М. Вдосконалення управління дебіторською і кредиторською заборгованістю підприємства / Н. М. Сіренко, О. В. Смирнова // *Агросвіт*. – 2011. - №22. – С.44-46.
45. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н.М. Ткаченко. – Вид. 3-тє, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во «Алерта», 2008. – 926 с.
46. Феофанов Л.К., Денисов Д.В. Методичні підходи з організації обліку та аудиту кредиторської заборгованості на підприємстві // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2013. – №. 12. – С. 65–68.
47. Хмелевський О. В. Оцінка якості прибутковості в іноваційно-інвестиційному розвитку підприємств машинобудування. *Економіст*. 2008. № 3. с.50-53.
48. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: [Підручник] / Ю.С. Цал-Цалко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 566 с.
49. Чорненька О. Б. Напрями вдосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємствах. *Наукові записки*

«Економічні науки». 2016. № 2 (53). С. 259–269. URL: <http://nz.uad.lviv.ua/static/media/2-53/32.pdf> (дата звернення: 18.12.2022).

50. Шеремет А. Д. Комплексний економічний аналіз господарської діяльності: підручник для вузів. М.: ИНФРА-М. 2019. с.416.

51. Шляхи удосконалення оцінки заборгованості в бухгалтерському обліку: теорія, практика, перспективи / Наукове видання. – Житомир: ЖІТІ. – 1998. – 312 с.

52. Яцишин Н. А. Методика аналізу фінансового стану підприємства. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету „Економічна думка”/ 2013. №10. Ч.4. с.439–445.

53. Accounts payable audit. Automated, 360 audit protection for compliance made easy. URL: <https://www.intellichief.com/accounts-payable-audit> (дата звернення: 18.12.2022).

54. Buck C., Olenberger C., Schweizer A., Völter F., Eymann T. Never trust, always verify: A multivocal literature review on current knowledge and research gaps of zero-trust. *Computers & Security*. 2021. 110.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Оцінка капіталу ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Види пасивів (капіталу)	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Капітал - усього	6795,0	8672,0	9460,0	8510,0	10318,0	151,85
Власний капітал	6439,0	7768,0	9283,0	7380,0	9940,0	154,37
Статутний капітал	8,0	8,0	8,0	8,0	13,0	162,5
Зобов'язання	356,0	904,0	177,0	1130,0	378,0	106,18
Поточні зобов'язання	356,0	904,0	177,0	1130,0	378,0	106,18
Кредиторська заборгованість	356,0	131,0	171,0	296,0	174,0	48,88

Додаток Б
Оцінка руху та функціонального стану основних засобів
ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення, +; -) 2018 р. до 2022 р.
Вихідна інформація, тис. грн.						
Вартість основних засобів на початок року	4507	4653	5802	7294	7281	161,54
Надійшло за рік	161,0	1149,0	1525,0	0,0	398,0	247,20
Вибуло за рік	15,0	0,0	33,0	13,0	69,0	460,00
Вартість основних засобів на кінець року	4653,0	5802,0	7294,0	7281,0	7610,0	163,55
Нараховано амортизації за рік	1092,0	316,0	1138,0	2173,0	2876,0	263,37
Знос основних засобів:						
а) на початок року	1603,0	1092,0	316,0	1138,0	2173,0	135,56
б) на кінець року	1092,0	316,0	1138,0	2173,0	2876,0	263,37
Показники руху основних засобів						
Період обороту, років	4,26	18,36	6,41	3,35	2,65	62,10
Показники функціонального стану основних засобів						
Коефіцієнт зносу, %:						
а) на початок року	34,45	18,82	4,33	15,63	28,55	82,88
б) на кінець року	23,47	5,45	15,60	29,84	37,79	161,03
Коефіцієнт придатності, %:						
а) на початок року	65,55	81,18	95,67	84,37	71,45	109,00
б) на кінець року	76,53	94,55	84,40	70,16	62,21	81,28

Додаток В

Фінансові результати діяльності ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5302,0	3289,5	4661,0	9201,0	10640	200,68
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	493,00	2896,4	4013,0	8573,0	9240,0	187,20
У % до доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	93,10	88,05	86,10	93,17	86,84	-6,25
Операційні витрати, у тому числі: а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	334,00	174,30	312,00	537,00	569,00	170,36
в) витрати на збут;	1968,0	133,00	0	2507,0	2429,0	123,42
г) інші операційні витрати	334,00	174,30	312,00	537,00	569,00	170,36
Валовий прибуток (збиток)	2572,0	931,40	895,00	3188,0	4296,0	167,03
У % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	52,11	32,16	22,30	37,19	46,49	-5,61
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	270,00	594,70	440,00	144,00	1298,0	480,74
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	270,00	410,90	23,00	144,00	1298,0	480,74
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності	270,00	410,90	23,00	144,00	882,00	326,67
У % до прибутку від звичайної діяльності до оподаткування	100,00	100,00	100,00	100,00	67,95	-32,05
Чистий прибуток (збиток)	270,00	410,90	23,00	144,00	882,00	326,67
У % до прибутку (збитку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5,09	12,49	0,49	1,57	8,29	3,20
У % до валового прибутку (збитку)	10,50	44,12	2,57	4,52	20,53	10,03

Додаток Д
Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану
ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»

Показник	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику	
	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг		
Показники ліквідності												
Коефіцієнт поточної ліквідності	8,87	10	3,50	10	18,6	7	0,04	7	0,92	7	8	
Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,06	10	1,07	4	3,60	1	0,57	2	0,40	6	8	
Показники ділової активності												
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	11,1	3	18,9	6	16,5	10	10,72	10	31,4	10	8	
Період оборотності запасів, днів	181	10	151	10	150	5	128,14	4	115,4	6	8	
Період оборотності активів, днів	580	10	1015	10	840,3	9	467,48	10	262,44	10	8	
Показники фінансової незалежності												
Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	5,24	10	10,4	7	1,87	1	13,28	1	72,22	6	8	
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, %	88,7	10	71,5	10	94,61	0	4508	0	-10,79	0	8	
Показники рентабельності												
Рентабельність продажу, %	1,02	6	12,5	10	0,49	5	-5,23	2	6,70	8	9	
Рентабельність активів, %	0,19	5	1,33	9	0,06	5	-1,21	4	2,76	8	9	
Рентабельність капіталу, %	0,20	5	1,45	9	0,07	5	-1,30	0	4,66	10	9	
Інші показники												
Знос основних засобів, %	23,5	3	5,45	4	15,6	8	29,84	7	37,79	7	7	
Частка простроченої дебіторської заборгованості, %	0	10	0	10	0	10	0	10	0	10	5	
Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	0	10	0	10	0	10	0	10	0	10	5	
Інтегрований показник фінансового стану	7,69		8,36		5,55		4,75		7,43		-	
Рейтинг фінансового стану	А		А		Б		Б		А		-	

ДОДАТОК Е

Кредиторська заборгованість та її прогностні дані у складі основних показників фінансової звітності ТОВ «САГ-ІНВЕСТ» на 2024 рік

Показник	Факт 2023 р.	Прогноз 2024 р.	Темп приросту	Факт 2024 р.
ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ				
Фінрезультат до оподаткування	827	1300	157,2	11051
Чистий дохід	34622	45536	131,4	46223
Собівартість	2796	35966	129,0	36122
Валовий дохід	8384	9571	114,0	9721
Опервитрати	8221	9961	121,0	10120
У в.п. до чистого доходу	23,7	21,9	-1,8	22,5
БАЛАНС				
Необ.активи	10151	12702	125,0	13535
Оборот.активи	31720	33037	104,0	34066
Власний капітал	4415	5733	130,0	3899
Кредитор.заборгованість	9675	10051	104,0	10202
БАЛАНС ВСЬОГО	14089	15783	112,0	15332
ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ				
Чистий прибуток	703,0	1301	185,0	954,0
Амортизація	42,2	104,0	245,0	97,0
Зміна терміну заборгованості	106,0	-92,0	-	-80,0
Зміна дебіторської заборгованості	1238,0	-706,0	57,1	-908,0
Зміна кредиторської заборгованості	342,0	121,0	35,5	235,0

ДОДАТОК Ж

Пропонований механізм управління кредиторською заборгованістю
для ТОВ «САГ-ІНВЕСТ»